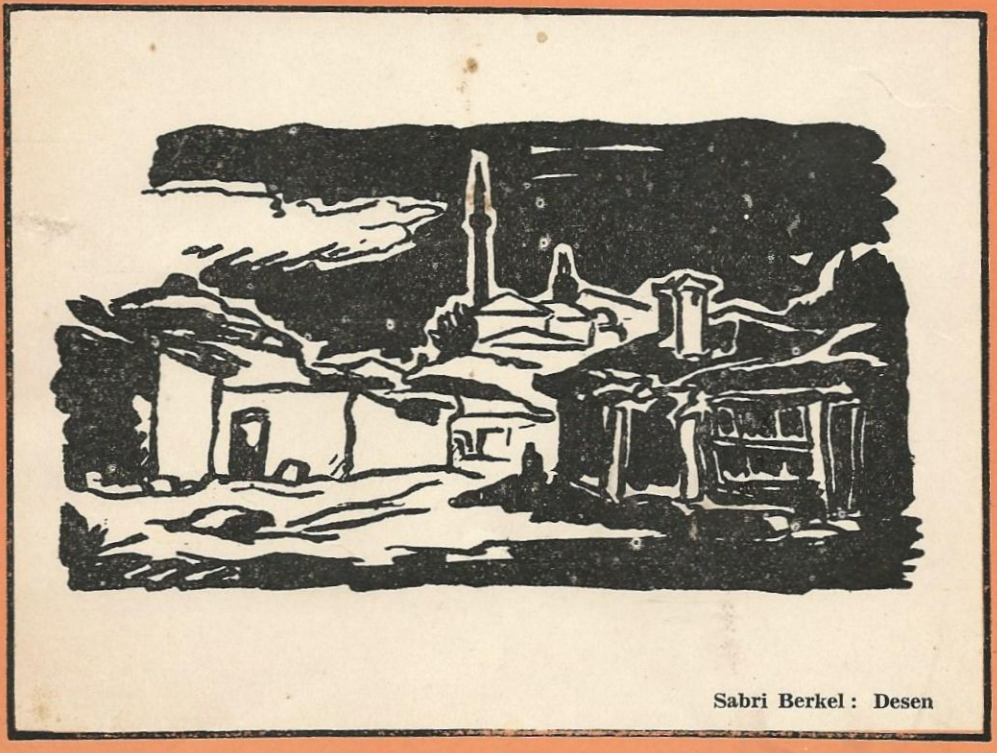
Yeni Aylık Sanat-fikir Dergisi

FIRAT

Sabri Berkel : Desen

NEDİM ORTA — MUZAFFER SUPHİ ÇETİN — BEKİR SITKI ERDOĞAN — ERDAL CEYHAN — CENÂNİ DÖKMECİ — ALİ ŞEFİK EFENDİ — Prof. HİKMET BİNARK — KÂMİL UĞURLU — İSMAİL SARICA — FİKRET MEMİŞOĞLU

SAYI 24 HAZİRAN 1964 SAYISI 100 Kuruş

Yeni fırat

Aylık Sanat ve Fikir Dergisi

Yıl : 2 Sayı : 24

Haziran 1964 sayısı

Sahibi

FİKRET MEMİŞOĞLU

Yazı işlerini yöneten

Sorumlu müdür :

ÖMER KAYAOĞLU

Sekreter :

İZZET GÜNDAĞ

Abone :

Yıllığı	12 TL.
Altı Aylığı	6 TL.
Yurt dışı yıllığı	24 TL.

Gönderilen yazılar basılsın basılmasını geri gönderilmez.

"Yeni Fırat" adı anılmadan dergiden yazı ve şiir alınamaz.

Yazı ve şiirlerin fikir sorumluluğu yazarlarına aittir.

İlân ve Reklâm

Tam sayfa 1500 TL.
Küçük ilân ve reklâmların santimi 10 TL.

Yazışma ve para gönderme :
Fikret Memişoğlu, Avukat
ELÂZIĞ

İstanbul Temsilcisi :
Ömer Kayaoğlu, Tahtalı Bostan Sok. No. 1 Kuzguncuk

Dizgi ve Baskı ;
Matbaa Teknisyenleri Basımevi
Biçkiyurdu Sok. No. 12
Divanyolu - İSTANBUL

Çıkış tarihi : 4/7/1964

Mülkün Temeli

Mülkün temeli, adalettir. Bu, gerçek bir söz. Ancak söz olarak kalmamak, gerçekleştirilmek şartıyla... Gerçekten, tarih boyunca, adâleti mülküne temel yapan milletler, yıkılmıyor. Böyle bir temel üstüne kurulan imparatorluklar bile, uzun müddet sarsıntısız ayakta durmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğunun, İngiliz İmparatorluğundan, daha uzun ömürlü oluşu da bundandır. Viyana'daki müzede saklanan kesecikler bile bunun tanığı..

Fakat, halk der ki: (Allah, kimseyi, hâkime, hekime muhtaç etmesin!) Bu söz, adâlet ve sıhhat için, derin bir yaraya parmak basıyor.

Aynı halk; (Allah, kimseyi, hâkimsiz, hekimsiz yere düşürmesin) de der.

Bu iki «ata sözü», Türk halkının, kötü hâkimden sakınması ile, iyi hâkime koşması için sosyal dileğini belirtir.

Tabiî, adâlet yalnız mahkemede değil, her türlü «devlet müessesesi» nde belirmelidir. Aksi halde, «birinin yaptığını, diğeri bozar.» Ve adâletten beklenen sonuç da, sağlanamaz.

Mahkemelerde tecelli eden adâlet de, sür'at ve isâbet ister .Az masrafla adâletin tecellisi, çok sevinçli bir başarıdır. Boşu boşuna, gel git, git gel ne kötü şey!..

Gerçi kanunda, bu maksatlar için konulmuş hüküm yok değil, var. Var ama, müeyyidesiz, zorunsuz. Bu hükümlerde, hiçbir hâkimi, zorlamak mümkün değildir. Bu hükümlerin uygulanması, takdire, yani kadere kalmış!. Zorlamayı, mümkün kılmak gerekir.

H.M.U. Kanununun 77 ve 221. maddelerinde, dâvaların masrafa boğulmaksızın, çabuk ve isâbetli bitirilmesi için, en açık hükümler var. Fakat uygulanması yok !

Bu hükümlerin uygulanması, önce bir iç anlayış, sonra da bir vicdan işi...

Dâvasını, hem çabuk, hem de iyice kavrayan hâkim için dâva, sür'at ve isâbetle bitirilmelidir. Dosyaların kabarması ve birikmesi, ona, üzüntü vesilesi olur. Çünkü hâkim, kişisel ve toplumsal düzen ve huzurun sembolüdür.

Vicdan meselesine gelince ; hâkimin, verdiği hükmün tasdiki için, «vicdânî kanâat» e dayanmakla yetinmesi, kâfi değildir. Bir de kendisini, tarafların yerine koyması, onların maddî ve mânevi azaplarını, kendi içinde duyması gerekir.

Bir insanın, haksızlığı bertaraf etmek için, işini gücünü bırakıp, mahkeme kapılarında beklemesi, çoluk çocuğunun rızkını keserek, mahkeme masrafı yapması!. Hâkimin, cübbesini giyerken, bunları düşünmesi gerek.

Zamânın değerini bugün, malın can yongası olduğunu da eskidenberi biliyoruz. Hem yeni bilgimize, hem de eski bildiğimize göre davranışımızı ayarlamamız lâzım. Zamânın ve malın boşa harcanması, canın ve dolayısıyla vatanın boşa harcanmasıdır.

Bizde, bâzı hâkimlere göre, dâvaya kalkanın, ya da dâvalı olanın, bir kaç ayı, yılı ve bir kaç bin lirayı gözden çıkarması lâzım !

Buna karşılık diğer bir kısım hâkimler, aksi düşüncededirler : Dâva, nasıl zamâna ve masrafa boğulur ?! Dâva, en az masrafla, en kısa zamanda, bitebilir ve bitmeli, bitirilmelidir.

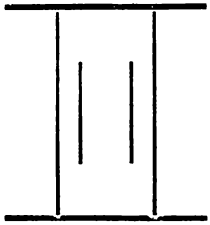
Görülüyor ki, birbirine tam zıt iki düşünce var. Biri (ağır kanlı düşünce), diğeri (titiz canlı düşünce)... Bu iki düşüncenin, birleştirilmesi gerek işte...

Ağır kanlı düşünce; halkı, dolayısıyla hakkı, mahkemeden uzaklaştırmaya zorlar ve anlaşmazlıkların, hâricen halline yol açar. İhtilâfın, hâricen halli de, hakkın tamamen veya kısmen kaybedilmesi demektir. Halkın dediği gibi :
(Baş kırılır, göz çıkar; sulh ederler yarı yarıya!...)

Şâyet iki taraf da, hakkını almakta, menfaatini vermemekte, mahkeme dışında bile direnirse, bunun sonu, kötüye varır. Küçük uyuşmazlıklar, büyük düşmanlıklar doğurur. Kin ve intikam, fırsat kollama ve şiddet kullanmalar, alıp yürür. Bunlar da, gerçek anlamıyla, toplum düzeninin sarsılması ve bozulması demektir.

Titiz canlı düşünce ise ; haksızlara ve haksızlıklara göz dağıdır. Hasmı, mahkemeye gönderip, kısa günde gâlip kılmaktansa, hâkim huzuruna çıkmadan önce, işi oluruna bağlamak, sulh olmak veya haksızlıktan vazgeçmek. Bu suretle ihti-

Yitik Çağrı

Argın insanların sustuğu
Martı çığlıklarına
Sağır durma.
Bu sesleri yaşantımıza alalım
Ak köpüklü dalgalardan.
Seni konuşamam yalnızlığımda
Konuşamam koca kentlerde yalnızca;
Argın insanlardanım martı çığlıkları kulaklarımda
Seni duyamam...

Nedim ORTA

lâfın halline yanaşılır.

Demek ki kapanması gereken bir yara var. Çifte fitilli bir yara... Buna bir çâre bulmak lâzım. Bu çâre, bir taraftan, haksızı, adâlete karşı gelmekten alıkoyacak; haklıyı da, yormaksızın, yolmaksızın hakkına kavuşturacak. Diğer taraftan da, anlayışlı, çalışkan hâkime hizmetinin mükâfâtını; anlayışsız, tembel hâkime ise nasibini sağlıyacaktır.

O zaman, «Peygamber döşeğinde oturan hâkim» yâni gerçek hâkim, hakkı olan maddî ve mânevî mertebeye ulaşacaktır:

Hâlikın nâmütenâhî adı var, en başı hak,
Ne büyük şey, kul için hakkı tutup kaldırmak.

Bu yaraya bulunan merhem, kısa bir kanun teklifinden ibaret :

(En az zaman ve en az celse akdi ve en az masrafla, en isabetli karar veren hâkime, altı ayda bir, iki maaş nisbetinde ikrâmiye verilir. Aksi şekilde hareket eden hâkimin ise, aynı nisbette, maaşından kesinti yapılır.)

Can boğazdan gelir. İnsanları, midelerinden tutmak kolay, vicdanlarından yakalamak güçtür. Olağana baş vurmak, Prağmatik sonuçlar doğurur. Pratik olmaktan sakınmamalı...

İğneyi kendimize, çuvaldızı başkasına batırmalıyız. O zaman bakınız, nasıl şerhler okunuyor, dosyalar inceleniyor, dâvayı anlamak, uyuşmazlığı çözmek titizliği gösteriliyor. Ve yargılamalar, ne kadar az masrafla ve ne kadar çabuk bitiriliyor.

Bu büyük yarayı, «Adâlet, mülkün temelidir» diye asılan büyük levhalar değil, yukarıda yazılan küçük kanun teklifi kapatır.

Bu teklifimiz, rastgele bir teklif değil, uzun yılların, sayısız tecrübelerin, bir çok tartışmaların doğurduğu, nur topu bir tekliftir.

Bu nur topu teklif, memleketi, adâlet güneşinin ışığından bol bol faydalandıracaktır. Keban Barajı enerjisinden, daha çok ışık kaynağı olacaktır muhakkak.

Kanun Koyucu'muzdan, bu uzakdan gelen sesi, yakından duyarak, değerlendirilmesini diliyoruz.

YENİ FIRAT

ORMANSIZLIK TEHLİKESİ

Muzaffer Suphi ÇETİN

Milletçe, üzerine ciddiyetle eğilmemizi ve köklü tedbirler almamızı zorunlu kılan bir problemimiz var. Sabırla ve zaman kaybına tahammülü kalmıyan bu problemin mevzuunu ormanlarımız teşkil ediyor.

Bir memleket sathınca uzayıp giden, sırtları ve yamaçları tamamen kelleşmiş dağlar ve tepeler ve bunların hazırladığı acı gerçekler, herkesce malûmdur. Yeşil, âdeta insanın şerrinden ürkmüş, devamlı bir gerileme ile doruklara doğru çekilmekte; esasen memleket yüzölçümüne nisbetle çok kifayetsiz bir durum arzeden ormanlık sahalarımız aksine günden güne daralmaktadır.

İnsanoğlunun baltası, ateşi ve keçisi ormanı o derece sür'atle ve okadar haşin bir şekilde tahrip etmiş ki, beldelerimizin düne ait anlatılan tabii güzellikleri, dünü bilmiyenlere, bugün bir masal gibi gelmekte, dün kahkahalara sırt veren yamaçlarda bugün bir ölüm sessizliği hüküm sürmekte, yeşil, kâbuslu bir rüyâ içerisinde uyanmamacasına yerini sarıya terketmekte ve sarı tehlike bir çığ gibi büyümektedir.

İçimizde herhangibir Anadolu kasabasına veya köyüne uğrayıpta : «Beğim, şu gördüğüm karşıki yamaçlarda bundan 30 - 40 sene evvel, gün ışığını tabanına sızdırmıyan yemyeşil bir deniz dalgalanırdı» veya «25 - 30 sene evvel. filânca camiin tamiri için şu karşı eteklerden, herbiri en azından iki yiğit gövdesi kalınlığında 25-30 metre uzunluğunda ağaçlar getirmiştik» şeklindeki veya buna benzer ifadelere şahit olmuyan varmıdır?

Biraz daha geniş tutarak konuşalım, nasıl oldu da, yarım asır içerisinde veya yüzyıllık bir devrede bu hale geldik?

Kültürsüzlük, çeşitli zamanlarda ormanlar hakkında tatbik edilen değişik statülerin halk psikolojisi üzerindeki tesirleri, buğdayın memleket iktisâdiyatında, inatla bir birim olarak kabul edilmesi, yanlış otlatma sistemi, dinî inançların gevşemesi, yakacak mesken, ambar, ahır inşası ihtiyaçları, çeşitli politik tavizler ve bunlara makineli ziraatin yan tesirlerinin de eklenmesi ile bugünkü kötü netice tacil edilmiş oldu. Daha açık olarak bir derdin bu yönde ortaya konması lâzım geldiği kanaatindeyiz : Maalesef, bugün'ün dışında, yarınına ait en küçük bir endişe hissetmiyen, hayatını saadece günlük yaşadığı için uzun vadeli bir davaya sahip olamıyan bir zihniyet, getirdiği felâketle kendisi bir tarafa fakat çok daha acı bir gerçek olarak gelecek nesilleri de amansız bir bedbahtlığa mahkûm etmiş bulunuyor.

İnsanın kendi kendisini mağlûp edişine bundan daha hazin bir örnek gösterilemez. Ormanla beraber insan kendisini de tüketmiştir. Bir taraftan da tabiat aksi istikametteki bir tesirle en verimli toprağı yukarıdan aşağıya doğru kazımıştır. Canlıya hayat ve medeniyet bahşeden bu çok ince toprak tabakasına, erozyonun geçirmiş olduğu tırnakların getireceği netice, tabiatiyle memleket sathında bir kaşeksi ve ona paralel olarak yağış düzeninin bozulması, seylâplar, kuraklık, ve kıtlıklar, barajların sür'atle dolarak aktive ettiği sahalardaki iş hayatının felce uğraması. Bütün bunların topluma malettiği çeşitli davâ, kaynaşma ve huzursuzluklar... Bu arada zikretmeden

geçemiyeceğim Prof. Dr. Franz Heske'nin «Unutulmamalıdır ki, bütün beşeriyetin refah ve medeniyetini kayaların üstünde tutunan incecik bir toprak tabakası yüklenmektedir şeklindeki» ifadelerinde de bu gerçek bütün açıklığı ile kendini göstermektedir.

Ağaç, kökleriyle insanı da toprağa bağlar. Orasını yurt yapar, vatan yapar. Şuursuzcasına yapılan tahripkârlık insanı toprağa bağlıyan kökleri koparır ve yaşanılan yeri de vatan olmaktan çıkarır. Bir çöl parçası nasıl sevilebilir, nasıl bağıra basılabilir? Bunun tarihi delilleri de ortadadır. İşte Anayurdumuz Ortaasya, kuraklık ve onun muhacerete zorladığı kavimler. Vatan sevgisi tabiat sevgisi ile başlar derler, tabiat sevgisinin ruhu ise güzelliktir. Her sene denize akan milyonlarca metreküp toprak, kaybedilen vatan değildir de nedir? Bu yönden vatan Atatürk'ün ağzında en kesin ifadesini bulmuştur. «Ormansız toprak vatan değildir» vecizesi, üzerinde, bizleri derin derin düşündürmelidir.

Hangi sebebe dayanırsa dayansın bilgisizcesine yeşil'e kalkan el, hayata, güzelliğe, refaha karşı bir isyan; Yaratana karşı ise en büyük bir günahdır. Gönülde çoraklaşma başlamadıkça çevre kuraklaşmaz. İnsan ruhuna ait en ilahi en temiz dilekler de yeşilde derinliğe kavuşur :

«Bana Tanrım görünür yeşil dediğim zaman» mısraı da bunun en duygulu, en inançlı bir ifadesidir.

Bu derece ağır ve açık bir tehlike karşısında bugün tutumumuz nedir? 1954 yılında toplanan Yakın Şark Memleketleri Ormancılık Kongresinde çeşitli yönleri ile dert ve tedbirler ortaya dökülmüştür. Ancak o günden bugüne tatbikatta elde edilen netice nedir? Bilemiyoruz. Görünen köy kılavuz istemiyeceğine göre ümitvar olmamız imkânsızdır. Bir kıpırdanma, bir uyanma mevcut fakat, mahmurluktan tam olarak kurtaramıyoruz kendimizi. Yapılanlar faydadan hali değilse de bir göstermelik olmaktan. bir adeti yerine getirmekten ileri gidemiyor. Bizim ise geciken bu dâvada milletçe bir hamle yapmamız gerekiyor. Artık iyice anlaşılmıştır ki, halktan gelmeyen veya ona maledilmiyen teşebbüsler neticeye kavuşturulmamaktadır. Bizlerde bu dâvayı, halkın içine girerek, onun ruhuna nakşetmeli. kabuktan kurtulup öze inmeli ve ağaç dikme bayramlarımızı bütün milletçe tam bir bayram havası içerisinde idrak etmeliyiz.

Bir çok derneklerimiz var. Senede hiç değilse bir haftalığına, ilgili mercilerin organizatörlüğü altında güçlerini bu mevzuun propagandası yönünde birleştirerek, bizzat halkın gücünü, bu millî ve kutsal dâvada, kanalize edebilirler.

Aile, Okul ve Cemiyet her alanda ağaç ve orman sevgisini aşılamada şuurlu bir işbirliği yapabilir. Esasen, eğitim sistemimiz her yönde sevgiye müstenit bir ruh getirebilmelidir. Bunun başında da, üzerinde yaşadığı toprağı ve etrafındaki insanları sevme gelir. Bu karakteri kazanan nesiller yapıcılığın mutlu örneklerini en kısa zamanda verir.

Bilhassa ailede küçük yaştan itibaren ağaç sevgisi ve ağaç dikme insiyatifinin kazandırılması zarurîdir. Hem çocuklar için verimli bir meşguliyet vesilesi hemde bizzat emeğin geçirildiği şeyin kıymeti dolayısı ile umumî yerlerdeki ağaçlara zarar vermeme terbiyesinin kendiliğinden doğması temin edilmiş olur.

Dertlerin teşhisinde birleşenler, tedavide tam bir gönül ve güç birliği içerisinde birleşebilirlerse, muhakkak ki yarınlar çok daha mutlu doğacaktır.

RÜZGÂR SAATLARI

Gel benim ruhumun gerçek sesi gel !
Yıllardır sönmiyen alevim, korum...
Gel benim ömrümün hikâyesi gel !
Şiirim, sonsuzum, gerçeğim, zorum...
Gökle yerin birleştiği kavşakta,
Seni bulup bulup kaybediyorum...

İlkin rüzgâr değil sanki nefesti;
Bir kez başlayınca, estikçe esti...
Sonra bir upuzun karanlık bastı;
Sürdü hep aynı düş, hep aynı yorum...
Şimdi duraklarda her akşamüstü
Seni bulup bulup kaybediyorum...

Yitiksin, baharlar, güzler içinde,
Resimler, şarkılar, sözler içinde...
Bazan bir iz görüp izler içinde;
Cevap olusuyla titriyor sorum;
Sonra en tanıdık yüzler içinde,
Seni bulup bulup kaybediyorum...

Bekir Sıtkı ERDOĞAN

Karanfiller Düşmeden

Erdal CEYHAN

Ötelere yürüyorum. Camlar mı kırılıyor ne, bir şangırtıdır gidiyor. Kırılan camlardan fırlıyorlar. «Gidin» diyorum, aldırmıyorlar...

Bir adam çayına limon sıkıyor, biraz daha sıkıyor limonunu, ağzını ekşitip parmaklarını yalıyor.

Alçak tabureler üstüne oturmuş adamlar tavla oynuyorlar. Biri : «Var mısın, bir el Bafrasına...» diyor. «Yok'um» diyorum. Hava açıyor. Mavi bulutların olup olmadığına bakıyorum; uzakta iki parça yelle birlik sürükleniyor. Onlar mı ilerliyor, yoksa dünya mı dönüyor kestiremiyorum. Kaldırımın kenarlarına öbek öbek kumlar yığmışlar, ayaklarım dalıyor, yalpalıyorum.

Gittikçe yaklaşıyorum. Çok soğuk duruyor balkonda. Açmış iki karanfile ulaşmak, koparmak, saçlarının arasına takmak istiyorum. Kahvedeki adam pişpirik oynayanların oyunlarına karışıyor. Bir dumandır tütüyor karşı damların arasından. Kokuyu ister istemez ciğerlerime çekiyorum. Hemen ciğerlerimi söküp atmak isteği geçiyor içimden.

Seke seke yürüyor çocuklar. Biri ayaklarının arasına kıstırdığı tahta ata kesin emirler veriyor. Öbürü beni görünce öylece duruyor. Yanından geçerken söyleniyor : «Ne arıyorsun bizim mahlede..» Susuyorum.

Biraz canım yanıyor, topallıyorum. Dönüp dolaşıp, sanki bütün yollar oraya çıkarmış gibi balkonun altına gelip dikiliyorum. Konuşuyoruz. Çok soğuk bir yel esiyor yukarlardan. Paltomun yakalarını elimle çekiştiriyorum. «Nereye? «diyorlar—» Bulutlar yok. Hava iyi. Nasılsınız? Yazılacak betiklerim var da... «Kaytarmak istiyorum. Durmadan konuşuyorlar. «Niye böylesin.. Eskiden iyi arkadaştık. Neden bize uğramıyorsun?» gibi sözler edip ayrılıyoruz. Bir tren sesi, bir tren sesi başımın içinde dönüp duruyor. Atlıyorum lokomotife : «Çek.. nereye olursa olsun. «diyorum. Tarlalara doğru sapıyoruz. Gidiyoruz fabrikalara doğru. Aşağı mahleden tiz, alışılmış kahkahalar yükseliyor. Ne olduğuna, nereye gittiğimize önem vermeden havaların neden bu denli soğuk olduğunu düşünmeye çalışıyorum. Kazana durmadan mazot akıyor; ellerimizi, yüzümüzü, bütün soğuk yanlarımızı ısıtıyoruz. Kara kirler bulaşıyor sağımıza solumuza. Makinist düdüğü çalıyor, bir daha çalıyor. İki koyun rayların üzerinden fırlayıp çekiliyorlar. Tarlalar arasından ilerlerken...

Gelip balkonun önünde duruyorum. Onun neden bu denli güzel bacakları olduğunu kendi kendime soruyorum. Biliyorum benim gibi niceleri... Biri köşebaşından bakıyor. «İşte orada..» diyor benim için. Kapılardaki kızlar gülüşuyorlar. Tren düdüğünü iki kere daha öttürüyor. Bir sıcak buhar yükselip her yanımızı sarıyor. İlkyazın geldiğini, karanfillerin gerçekten açtıklarını sanıyorum, ama gözlerim ötelere ilişince donup kalıyorum. Kapılardaki kızlar gülüşüyorlar. Bulutları iyiden iyiye tepelere kovalamak gerektiğine inanıyorum.

«Zekiye..» diye sesleniyorum. Kapılardaki kızlar yine fıkırdıyorlar. Şarışın adam içten içe, «iyi muz..» diyor. Lokomotif geri geri gidiyor. Dur diyorlar, durmuyor. Dur diyorlar, durmuyor. Ayaklarımdan, ellerimden buz gibi terler boşanıyor. Titriyorum. Mutfaktadır şimdi. Olaki pişirdiği yemeğin tuzuna bakıp gülümsüyor. Bir düş var, inanmak istiyorum. Biraz sonra balkona çıkacak, yine ilkyaz gelecek, kapıdaki kızlar fıkırdayacaklar ve benim gibi niceleri de kahvelerdeki oyunlarını bırakıp arka sokaklara damlıyacaklar.

Çocukları topluyorum. Acıklı şarkılar öğretiyorum onlara. Sabahtan akşama değin hep beraber şarkı söylüyoruz. Karşı alanda bir futbol topuna tekme savuran sarışın adam bizi gözetliyor ama aldırmıyoruz. Bir tren sesi şarkımıza katılıyor. Sokaklar elimizde zar ağlıyor. Hep beraber şarkılar söylüyoruz. Dinlemiyorlar, anlamıyorlar bizi. Bırakıp gidiyorum. Hep arka sokaklardan yürürken ellerini kor ateşlerde ısıtmanın gizli özlemini çekiyorum. Odaların boşluğu başlıyor. Gün doğuyor. Esniyorum. Traş olurken parmaklarıma kramp giriyor. Ayna elimden düşüp parçalanıyor.

Ötekiler de benim gibi karanfilleri saçlarının arasında mı görmek istiyorlar?

Acıyorum yüzümün kesilmeyişine Yüzüm kan içinde olsaydı, ellerim yüzümün kanına bulaşsaydı, bir daha insan içine çıkamasaydım. Deliler gibi oluyorum. Üst kattaki gürültüler artıyor.

Ablasını ne zamandan beri kıskanmaya başladığını kestiremiyorum. Yalnız geceleri yatağa uzandığı zaman ablasının kocası geliyor aklına, alacalı bulacalı gülümsüyor. Sıyrılıyor yatağından balkona çıkıyor. Karanfiller var orda kırmızı. Nedense kırmızı karanfiller hep onun. Yukardaki yıldızlara bakıyor. Hep ilkyaz yıldızları. Karanfillerin biri saçlarının arasında. Diğeri, bir başkası... Savuruyor göklere... Gökler kırmızı karanfillerle doluyor. Gözlerinde yaşlar beliriyor birden. Onyedi yaşının tüm yalnızlığını yaşıyor o anda. Balkon yüksek. Bakamıyor aşağı, başı dönüyor. Seviler. mutluluklar göklere doğru giden karanfillerle son buluyor onun için. «İyi geceler Zekiye...»

Cumhur Çağlarer: Vitray

MAMÛRE-TİL-AZİZ

Cenâni DÖKMECİ

Harput çevresindeki köyleri gezdik. Şimdi de, eskiden bir köy ve bu gün bir şehir olan Elâzığı gezelim.

Buranın eski adı, Ağavat Mezrası'dır. Gerek «ağavat» gerekse «mezra» kelimeleri, Osmanlı fanteziciliğinin uydurmaları olmalı. «Ağa» Türkçe olduğuna göre, Arapça dil kuralına göre «ağavat» şekline sokmak yersiz. «Mezra» nın da Türkçe anlamı, «ekrek» karşılığıdır. Bu kelime, «ekmek» mastarından yapılmıştır, yer adıdır. Anadoluda, ekrek, adını alan köyler, bu anlamdan dolayı böyle anılır.

H. 1301, M. 1885 tarihli salnâme kaydına göre, «Mamûre-til-Aziz, İstanbuldan 215 saat uzaklıkta, Bağdat Caddesi üzerinde, 38,5 Şimalî arz derecesiyle, 36 derece 55 dakika tul dairesi üstünde; Cenubunda Halep vilâyeti ile Urfa sancağı muvazisinde» bulunmaktadır.

Bağdat Caddesi, İstanbuldan doğuya gelir. Fakat Elâzığdan geçen Bağdat Caddesinin başlangıç noktası Samsun iskelesidir. Amasya, Tokat, Sivas ve Malatyadan geçerek Elâzığa varır; Diyarbakıra doğru da Madenden geçerek uzayıp gider. Bu günkü şose de aynı güzergâhı takip eder. Eskiden Bağdat Caddesi denilen yol, bu günkü Gazi Caddesi ve Hürriyet Caddesi diye iki bölümde anılan ve şehrin ortasından geçen ana yoldur.

Trabzon iskelesine de, Elâzığdan Keban, Arapgir, Eğin yolu takip edilerek Kemah, Erzincan ve Gümüşhane geçildikten sonra varılırdı.

O zamanlar bir yol da, Pertek, Hozat, Mercandan geçerek Erzincan, Tercan yoluyla Erzuruma ve oradan da Aleşkirt ve Bayazıta giderdi.

Yine bu salnâme kaydına göre, Elâzığın bulunduğu yer, çöteli Beylerine ait olup, burada Ağavat Mezrası (Ağalar Ekreği) denilen bir köy bulunuyor. Ancak, Harputtaki diğer ağaların da burada çiftlikleri ve arazileri olduğu söylenmektedir.

Doğunun islahına memur olarak gönderilen Mehmet Reşit Paşa 1834 yılında Harputa gelip, bir kaç ay kaldıktan sonra, Ağavat Mezrasına, Çöteli Beylerinin konaklarına inmiş. Burayı vilâyet ve müşiriyyet merkezi yapmıştır.

Elâzığın, eyâlet ve ordu merkezi oluşu, bu tarihle başlar.

Mehmet Reşit Paşa bu kararından sonra, çevrede, bir hastahane, Hüseynikle Mezra arasında da büyük bir kışla ve bir cephane yaptırmıştır. Bu binaların, sonradan yıkıldığı kayıtlardan anlaşılıyor.

O sıralarda Mezrada, 4 cami, 6 ilkokul, 4 kilise, 4 hamam, 250 dükkân, 19 mağaza, 3 han, 10 misafirhane, 1 zahire anbarı, 15 kahvehane, 1 kıraathane, 1 Gazino, 1 tabakhane, 2 mensucat fabrikası, 10 fırın, 555 ünite ev bulunmaktaymış.

Eski, Coğrafya Encümeninin lağvı dolayısiyle Harp Tarihi Dairesinde görevli, amcam emekli Süvari Albayı Ahmet Kızıltan, evraklar arasında 4. ncü Ordu-yu Hümayun kurmay binbaşısı Kafkasyalı Fuat beyin, hatıra kabili hazırlamış olduğu, bir eski albüme rastlamış. Bu albümden, Mamure-til-Azize ait bilgileri bize gönderirken, eski büyük askerlerimize olan, gurur, hayranlık, saygı ve iftihar hislerini belirtmeği de vazife addettiğini zikrederek yazmış bulunuyor. Albüm 27 Ocak 1325 (1909) da hazırlanmış. Buradaki kayıtlara göre şehrin o zamanki nüfusu, 8700 kişidir. Bunun 2000 kadarı müslüman Türk, mütebakisi Ermeni, Katolik, Protestan, Lâtin ve birkaç hane Rumdan ibaret. Ahali haneleri genel olarak kerpiçten yapılmış olup, ekserisi damları düz, iki veya üç katlıdır.

Bu bilgiler, Aksaray, Kesrik ve Sürsürü Mahalleleri hariç, Elâzığın ilk kuruluş yeri içindir.

Mirî bina (yani devlet tesisi) olarak, hükûmet konağı, piyade kışlası, Askerî hastahane, Jandarma Kışlası, hapishane ve postahaneden ibaret.

Genel bina olarak, 7 cami, 6 kilise, 5 otel, 2 kıraathane, 3 büyük han, 15 adi ufak han, 28 kahvehane, 5 hamam, 12 fırın, 22 mağaza, 513 dükkân, 4 eczahane, 4 sanayie müteallik müessesat, 1 ipek kumaş (gezi) fabrikası, 1 dakik (yani ince) un fabrikası, 12 pamuk ayıklama fabrikası, 4 matusa tezgâhı, 3 tabakhane, 12 çulha tezgâhı ve çevre köylerde 60 çulha tezgâhı kaydedilmiş.

Bu albüme göre, ecnebi müesseseler ise şunlar: 1 Fransız Katolik okulu, 1 Alman Erkek Yetimhanesi, 1 Alman Kız Yetimhanesi, 1 de Danimarka kız okulu varmış. Ayrıca, Harput kasabasında, Amerika misyonerlerine ait 1500 talebelik erkek ve kız okulları, Fransız (Kapusen) ruhani heyetinin bir şubesi de zikredilmiş.

Bu albümde, bunlardan başka, bu çevrenin eyalet merkezinin önceleri Kebanmadeni olduğu tanzimat-ı hayriye hasebiyle 1267 H. tarihte, şimdilik kaydiyle Mamûre-til-Aziz'in vilâyet merkezi yapıldığı yazılıdır.

H.1312 tarihli salnâmede de, 1301 tarihli salnâme kayıtlarına aynen rastlanmaktadır.

Ordunun, Mamûre-til Azizden Erzuruma kaldırılmasına rağmen, 40 nizamiyye ve redifiyye taburu bulunduğundan, bunların barındırılması için, halkın ve memurların bağışlariyle yeniden büyük bir kışla yapılmıştır. Redif taburlarının Elâzığda bulunması ve Yemen harbine, bunların da gönderilmesi, Yemen Türküsünün çıkarılmasına sebep olmuştur.

Kışlanın ardında redif sesi var,
Bakın çantasına, acep nesi var?
Bir çift kundurası, bir al fesi var,
Eli Yemendir, gülü çemendir
Giden gelmiyor acep nedendir.

Eski müşiriyyet dairesinden kalan yerler, önce telgrafhane sanra da Askerî Rüştiye olarak kullanılmıştır. Rüştiyenin açılışı 1298 rumi tarihe rastlıyor.

İlk yapılan kışlanın yerini, henüz kesin olarak tesbit edemedik. Ancak eski hükûmet konağı, eski Odun Meydanı (Yeni hâl) kuzeyindeki Şirket Hanının — Borsanın güneyindedir — bulunduğu sahada yapıldığı anlaşılıyor. Bu mahalleye «Saray - atik» denilişi, hapishane hamam ve camiinin, Saray Hamamı, Saray Camii diye anılışı da bundan dolayıdır. O zamanlar, hükûmet konağına, halk, saray derdi.

Eski Odun Meydanının batısındaki, Kuloğullarının kereste atölyelerinin bulunduğu sahada da, Müşiriyyet Binasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Yaşlılar, bu binanın yanmadan evvelki sağlam halini bilirler. Hatta, bu bina Rüştiyyeyken, burada okuyanlar ve mezun olanlar hayattadır. Bunlardan birisi de başbakanımız sayın İnönüdür. Atatürkün başbakanı iken, Elâzığa teşriflerinde atla buraları gezmiş ve burada okuduğunu söyliyerek, bu meydanın onarılmasını istemiştir. Ayni okulda, Yakup Şevki Paşa da okumuştur. İnönü'nün sınıf arkadaşlarından bazıları tanınmakta ise de, bunlar bu gün rahmete kavuşmuştur.

Kışla-yı Hümayun karşısında bir de hastahane inşa olunmuştur.

H. 1307 de Hacı Ahmet İzzet Paşa, Mamûre-til-Azizde vali iken, vilâyet konağı kazaen yanmış ve kırk yıl önce yapılan (R. 1272), Zaptiye Kışlasına (şimdiki J. Alay K. binası) nakledilmiştir.

Enis Paşa, H. 1308 (M. 1891) de, bu günkü hükûmet konağını yaptırırken, İstanbuldan hiç bir ödenek alınmamış, bina, yine halkın yardımı ve bir kısım arsaların satılması suretiyle toplanan paralarla yaptırılmış bulunuyor.

Bu tarihlerde, Mustafa Naim Paşa, Mamûre til-Azizde Liva (Tugay) Kumandanıdır. Halk tarafından «Seko» diye anılan mahalleye bu paşanın adı verilmiştir. Bu mahallede Kırmızı Konak denilen binanın, Liva Kumandanlık Binası olması ve Mustafa Paşanın da orada oturmasından dolayı buraya «Mustafa Paşa Mahallesi» adı verilmiştir. Paşanın şahsi konağı da, İmam Hatip Okulunun ilk olarak kiralayıp oturduğu Uzun Obalı Hüsnü beyin mülkiyetinde olan Şehitlik yolundaki evdir.

H. 1285 (M. 1865) yılında da Hacı İzzet Paşa Camii yapılmış. Camiin dış kapısı üstündeki kitabeyi, şair (Hoğulu Rahmi Hoca) yazmıştır. ve şöyledir :

Tâif-i beyt-i Harem, Zâir-i Fahr-î âlem
Seyyid-î ehl-i himem Ahmed-i İzzet Pâşâ.
Böyle bir mâbed-i Âlî ola tâ hayrâtı
«Men beni» nüktesine vâkıf olup etti binâ.
Her gelen kıyla cemâatle namâz iyle niyâz
Sebeb-î mağfiret-i hakk ola tâ Rûz-ı Cezâ,
Ola dünyada muvaffak nice bin hayrâta
Dâr-ı ukbâda olâ mazhar-ı eltâf-ı Hudâ
Geldi «cevher» gibi Rahmî kaleme bir târih :
Oldu dünyâda eser« Câmi-i İzzet Pâşâ»

NOT : Son mısra'da, noktalı harflerin, ebcet hesabı'ndaki rakamlarının toplamı 1282 eder. Bu rakam, Câmi'in yapılışının hicrî tarihidir.

Ayni câmide minber üzerine, (Müftü Fâik Efendi) tarafından, sonradan yazılan manzume ise şöyledir :

Hitâb-ı «fes'av» i yâd et, mutiyy-i emr-ü fermân ol
Nidâ-yı «esselât» ı güş edince gel şitâbân ol,
Bırak «bey'ü şirâ» yı koş hemen bû hân-ı gufrâna
İcâbet eyleyüp bû dâvete «lebbeyk!..» gûyân ol.
Senî ilhâ vü işgâl etmesün bir kâr ü bâziyçe
Salât-ı Cum'ayı iyfâ için vaktinde pûyân ol.
Tetahhur kıl, teattur kıl, tehattî-i sufûf etme
Hudû'iyle huzûr-ı Hazret-i Mevlâya şâyan ol.
Hatîbin minbere vakt-ı suudundâ sükût eyle
İtâetgerde-i emr-i Nebî yü hükm-i Kur'an ol.
Bu rûz-u Cum'aki iyd-i saiyd-i ehl-i iymandır
Ziyâretle nevâzişperver-i ahbâb u ihvân ol.
İcâbet sâati (Fâik) bu gün de var muhakkak bil
«Cenâb-ı Zülminenden» tâlib-i ihsân ü gufrân ol.

Yine ayni câmi'de Lihye-i Saâdet perdesi üzerine, ayni şâirin yazdığı diğer manzûme :

Şefâat yâ Resûlallâh

Habîb-i Kibriyâ'nın mûy-ı anber-bûy-ı pâkîdir
Kemâl-i ihtirâmât ü edeble gel bu dergâha
Muattar zülfünün şânında nâzil oldu «velleyli»
Hafi olmaz bu mânâ-yı ledünnî merd-i âgâha.
Cenâb-ı Fahr-ı âlemden şefâat iltimâsiyle
Niyâz-ı afv ü gufrân u tazarru'eyle Allâha

Eskilerden Bir Demet :

HACÎ BÂBÂ

Hakîm ü feylesôf-ı âşıkansın ey Hacî Bâbâ
Mücessem zevk ü şevk-efzâ-yı cansın ey Hacî Bâbâ

Bu hîçîstân-ı hestîde yemîn-i zevk edersin sen
Cihân-ı kutb-u zevk, öz bir cihansın ey Hacî Bâbâ

Kuyûd-u zevkten başka, alâikden muarrâsın
Serâzâd ömr içinde kâmuransın ey Hacî Bâbâ

Senı tân' eyliyen ahmak ne bilsin sırr-ı esrârı
Adûy-ı câna, hasm-i bîamansın ey Hacî Bâbâ

O evsâf-ı tehekkümle cihâna hükmeden sensin
Bununçün rûz-u şeb mest-î giransın ey Hacî Bâbâ

Muammâ-i cihânı, sen gibi halleyliyen yoktur
Nihân inkâra, ikrâr-ı ayansın ey Hacî Bâbâ

Olup peymânekeş baştan atarsın fikr-i evhâmı
Demâdem biymekânsın, bıyzamansın ey Hacî Bâbâ

Benim haddim midir vasfında tavsîf-i makaal etmek
Sen ankâ-i zemîn ü âsümansın ey Hacî Bâbâ

Mukayyed ol Şefik-i zâra, devr-i ayş ü nûşunda
O da, kayd-ı alâikden boşansın ey Hacî Bâbâ

Merhum
Ali Şefik Efendi

Mukaddes rûhunâ her demde et yüz bin selâm ihdâ
Olâyım der isen ukbâda nâil devlet ü câha

Cihan bir mûyunâ olmaz berâber kadr ü rif'atte
Ne devlettir ki (Fâik) ümmet olduk böyle bir şâha

Vilâyetin, merkezi, Harputtan, Mezraya inmesine rağmen, adı, yine Harput olarak anılmakta iken, Hacı Ahmet İzzet Paşa zamanında, Mamûre-til Azize çevrilmiştir (H. 1283).

Şehrin, bu kısa tarihî seyrini bildikten sonra, Mamûre-til-Azizi semt semt gezelim. Bu geziyi, yaşlı hemşehrilerimizin hatıralarından istifâde etmek suretiyle yapacağız.

Cenâni DÖKMECİ

Elâzığ'da Teknik Üniversite
Haftası Münasebetiyle :

İLİM ve TEKNİK

Prof. Hikmet BİNARK

(Geçen sayıdan devam)

Dünyanın ıntropisi devamlı olarak artmaktadır ve geriye dönüş bahis konusu olamaz.

Termodinamikteki bu irreversibl olma, yani geriye dönüşü olmama keyfiyetini sosyal ilimlere tatbik edemez miyiz? Eski güzel günler, hem fertlerin ve hem de milletlerin hayatında irreversibl değil midir. Eski günlerin hasretini çekmemizin, ne kadar boş olduğu buradan anlaşılmıyor mu? Olmuş olan her hadise artık geçmiştir ve bir daha olmadan evvelki hale dönülmez. İşte termodinamiğin getirdiği kanun.

Görülüyor ki gerek teknik ve gerekse sosyal sahada milletimizin gelişmesi, yükselmesi, ilerlemesi için müsbet ilimlerin çok büyük lüzumu olduğu aşikârdır. Gençlerimize matematik, fizik, kimya öğretmek zorundayız. Bu demek değil ki, her genç bir ilim adamı olmalıdır. Hayır. Fakat her genç ilmin metodlarını tanımalı, ilmin ne olduğunu bilmeli, ilim dünyasının penceresinden bakarak içeriyi hiç olmazsa görmüş olmalıdır. Memleketimizde maalesef, pek çok okulda bu imkândan mahrum bulunuyoruz. Pek çok okul da öğrencilerimize ilmi sevdirecek çalışmalar yapmıyoruz. Bilhassa matematik öğretmenlerimizin, gençlerimize matematiği sevdirmeleri lâzımdır. Matematik herkesin az çok bilmesi gereken bir bilgidir. Ayrıca matematiğin insanın düşünce sisteminde yaptığı müsbet tesir de aşıkârdır. Bir çok talebemiz matematikten korkarlar. Niçin? Zor olduğu için! cevabı katiyen kabul edilemez. Düşünen bir insan için matematik asla zor değildir.

Diğer taraftan tabiat ilimleri ile sosyal ilimler arasında uçurumlar kadar büyük bir fark yoktur. İki grup ilmi ancak satıhta görenler için farklar bulunabilir. Halbuki biraz derinliğine gidildiğinde, böyle olmadığı derhal görülecektir. Bir defa bugün meselâ matematiğin buluşlarından sosyal ilimler geniş ölçüde faydalanmaya başlamıştır. Meselâ coğrafyanın ve paleontolojinin buluşlarından tarih faydalanmaktadır. Hatta coğrafya hem müsbet ilimler ve hem de sosyal ilimler meyanında sayılamaz mı? Diğer taraftan matematik hangi tarafa aittir.

İdeal bir ilim olarak matematiği muhakkak ki her iki tarafa da koyamayız. Sayılar teorisi ve mantık kısımları ile tamamen sosyal ilimlere dahil iken büyük tatbiki sahası ile de tamamen ilim ve teknik tarafından değil midir?

Matematiğin ödevi her şeyi exact olarak hesap etmektir. Halbuki irrasyonel, transcendent ve imajiner ve sonsuz hususları felsefeye dayanmaktadır. Görülüyor ki matematik müsbet ilimlerle sosyal ilimlerin arasında yer almakta ve onları birbirlerine bağlamaktadır. Avrupa ve Amerikada psikoloji öğretimi yapanlar en derin bir matematik dalı olan ihtimaller hesabını öğrenmeğe mecbur tutulmaktadırlar.

Herhalde memleketimizde bir ilim seferberliği yaparak daha çok matematik, daha çok fizik öğretmek zorundayız.

Ancak, modern eğitim sisteminin görevi, sadece ilim adamları yetiştirmek, bir takım kabiliyetleri geliştirerek araştırmalar yaptırmak, buluşlar ortaya çıkarmak neticede bir bilgi yığınağı yapmak değildir. Bir de bu bilgilerin kullanılacağını öğrenmek lâzımdır. Memleketimizin belki de üzerinde çok çalışması gereken konularından biri budur. Müte-

addit sayıda üniversitelerimiz var. Buralarda çeşitli konularda yetişmiş ilim adamlarımız var. Ancak onlardan istifade etmesini pek bilemiyoruz. Bunun için de cemiyetin birlikte yetiştirilmesi zarureti ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla herşeyden evvel ilimde bir teknik yaratmak zorundayız. Türkiye'de matematik, fizik, kimya cemiyet içinde çok sayıda insan tarafından hergün konuşulan hale gelmelidir. Bu itibarla hiç bir sosyal faaliyet eğitim kadar önemli değildir.

Çocuklarımıza daha fazla ilim daha fazla teknik öğretmek zorundayız. Onları daha faydalı vatandaş yapmak için gerçekte gidilecek yol budur. Ancak şunu kabul gerekir ki, öğretirken milletimizin özelliklerini düşünmemiz, hesaba katmamız lâzımdır. Eğitimde ihtiyaçlar ve problemler her millet için özellikler arzeder. Hiç bir millet diğerini kopye edemez ve etmeye teşebbüs etmemelidir. Bu itibarla ilim öğretirken kendi şartlarımızı birlikte düşünmek ve ona göre eğitim sistemimizi tesbit etmek zorundayızdır. Bir defa ezberciliğe yer vermememiz gerekir. Memleketimizde asırlar boyunca ezberlemek yolundan gidilmiştir. Ezber hertürlü yaratıcılığı kökünden baltalar. Gençlerimize düşünmek itiyadını aşılamalıyız. Gençlerimiz değerlerin değerini bilmelidir. Dünyada çeşitli değerler vardır. Para kazanma, ilimde yükselme, iyi insan olma, herşeyden galip çıkma hırsı, meşhur olma, sükse yapma, caka satma gibi. Bir genç bunlar arasında hakiki değerleri tanıyabilmelidir.

İnsanlar zihni ve bedeni olmak üzere çeşitli kabiliyetlere haizdirler. Bu kabiliyetlere muhtelif cemiyetler, muhtelif suretlerde değer vermişlerdir. Bakarsınız din adamı ön plâna geçmiştir. Bakarsınız muhasip ön plândadır. Bazı cemiyetlerde meselâ şair yahut atlet veya güreşçi ön plâna geçmiştir. Belki de nadir olarak da olsa filozoflar büyük önem kazanmıştır. Cemiyet iptidaileştikçe fiziki kabiliyetlere, meselâ bir atlete, bir güreşçiye veya bir futbolcuya daha fazla önem vermeye başlar. Cemiyet geliştikçe orada zihni faaliyetler değer kazanır.

Şimdi memleketimizi ele alalım. Göreceğimiz sahne nasıldır. Futbolcu cemiyet içinde önemli bir adamdır. Bütün gazetelerin arka sahifeleri tamamen futbola hasredilmiştir. Bir maçı kazandılar mı milli kahraman oluverirler. Üniversitelerde önemli bir dersi okutan genç bir öğretim üyesi askere alınınca futbolcu kadar izin alamaz. Aynı şey güreşçilerimiz için de öyledir. Güreş için atalarımızın sporu deriz, kabul. Ona değer verelim ve gençlerimizi sağlam vücutlu yetiştirelim. Bunların hepsi iyi. Ancak zihni kabiliyetli olanlar memleketimizde heba olup gitmektedirler. Zaman zaman güreş ustaları memleketi tarayarak genç kabiliyetleri arayıp bulurlar. Aynı şeyi zihni kabiliyetleri olanlar için de yapmak zorundayızdır. Memleketi tarayarak yüksek kabiliyetler, bulmalı, onlara imkânlar vererek yetişmelerini sağlamalıyız. Anadolumuzda kimbilir, ilerde meşhur olabilecek kaç tane matematikçi meçhul kalıp hebâ olup gitmektedir. Herhalde başta gelen vazifelerimizden biri, bu meçhul kabiliyetleri bulup ortaya çıkarmaktır.

Aynı şeyi kızlarımız için de düşünmek zorundayızdır. Değişen zamanlar, kadınlarımızın cemiyet içindeki rollerini de değiştirmiştir. Bu her cemiyette böyledir. Kadınlarımız eskiden sadece ev kadını olurlardı. Ancak yine eskiden de kadınlarımızın yurt müdafaasında erkeklerle beraber çarpıştıklarını onlara cephane taşıdıklarını şerefle hatırlıyoruz.

Bu gün kadınlarımız iş hayatının hemen her sahasına girmişlerdir. İlim hayatında da kızlarımızdan büyük hizmetler elde etmek mümkündür. Bu itibarla gençlerimize ilim sevgisinin aşılanmasında genç öğretmenlerimizden bilhassa büyük hizmetler bekliyoruz.

Memleketimizde ilim ve tekniğin ilerlemesi için başta iki şeye ihtiyacımız vardır. Birincisi ilim muhiti, ikincisi ise yüksek kabiliyetlilerin tesbitidir. Yine aynı misale dönelim. Memleketimizde son yıllarda futbol hakikaten ilerlemiştir. 20 - 25 yıl evvel yurt dışı

futbol takımlarına hemen yenilirken, bu gün pek çoğunu yeniyoruz. Niçin? Türk milleti futbola kabiliyetli de ilme karşı kabiliyetsiz mi? Bu mümkün değildir. Bunun sebebi memleketimizde bir futbol muhitinin mevcut olması, halbuki bir ilim muhitinin gereken genişliğe kavuşmamış olmasıdır. Muhit içinde kabiliyetli olan takdir edilmekte, gelişmek imkânı elde edilmektedir. İlimde bir muhit doğurmak için son yıllarda memleketimizde müsbet çalışmalar yapılmaya başlamıştı. Neticede atlet bir yıldız olarak kalsın. Ancak ilim adamlarından da kahramanlar yetişmeli ve onlar da cemiyet içinde gereken alâkayı görmelidirler.

Kabiliyetlerin ortaya çıkarılmasında muhterem lise öğretmenlerine büyük vazifeler düşmektedir. Memleketimizde ilim adamı yetişmesini sağlamak için herşeyden evvel lise öğretmenlerimize yardım etmemiz lâzımdır. Lise öğretmenlerine yardım için şu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır.

1 — Öğretmenlerimizin öğretim dışı, idarî görevleri azaltılmalıdır.

2 — Öğretmenlerimizin hayat standartlarını yükseltmek, onları geçim derdinden kurtarmak ve öğretmenliği cazip hale getirmek zarureti vardır.

3 — Öğretmenlerimizin bilgilerini tazelemek, ilerletmek için kurslar, okullar açmalıdır.

4 — Öğretim usulleri üzerinde araştırma yapmak, memleket şartlarına en iyi uyan öğretim sistemlerini bulmak ve onların tatbik edilmesini sağlamak lâzımdır.

5 — Müsbet ilim öğreniminde lâboratuvara gereken önem verilmeli ve tabiat kanunları ezberletilmeden öğrencilere hissettirilmelidir.

Memleketimizde müsbet ilimler ve teknik geniş bir muhite kavuştuğu gün ve yükmemleketimizde de çok sayıda ilim adamı yetişecek ve bizler de büyük bir teknik ve endüstri kurarak bize lâzım olan hayat seviye ve kudretine erişmiş olacağız.

Milletimiz, büyük imparatorluğu sırasında dünyanın en büyük ve en kudretli donanmalarından birine sahip bulunuyordu. Büyük ustalar yetiştirmiş olan bu milletin çocuklarıyız. 16. asırda memleketin dört bucağında yapılan köprüler, kervansaraylar, darüşşifalar bütün dünyada takdirler toplamış ve Türkün yapıcı karekteri bulunduğunu isbat etmiştir.

Asırlarca süren ihmalden sonra, bugün sek zihni olanlar bu sahaya yöneldiği gün de Türkiye Cumhuriyetinde ilme gereken önemi verme yolunda çabalar sarfedilmekte, daha çok ve daha üstün ilim adamı yetiştirilmesi için gayret edilmektedir. Herşey bir tarafa, istikbalde gidilecek yol bellidir. Bu yol müsbet ilimler yoludur. Bu yol matematiktir, bu yol fiziktir ve bu yol tekniktir.

Bütün bu ilimlerin bütünlüğü bakımından mühendisin ödevini birleştirici ve yaratıcı insan olarak önemi aşikârdır. Mühendisin konusu teker teker ilim kolları olmayıp, bir çok ilimleri içine alan bir bütün halindendir ve mühendisin gayesi tabiat kanunlarının omurları içinde yapmak ve yaratmaktır. Yarattığı şeyler insanın rahatlığı içindir, insanın saadeti içindir.

Memleketine hizmet eden ilim adamı ve mühendise ne mutlu...

Prof. Hikmet BİNARK

E M R E
San'at Dergisi
çıktı
Eskişehir Halkevi yayın organı
ESKİŞEHİR

Kâmil Uğurlu İstanbul'da okuyan Anadolu'lu, genç bir şair. Aşağıya aldığımız şiiri ilk kitabı «Yemenimde Hare Var» dan. Daha ilk kitabında gücünü ispat eden şairi kutlarız.

Yeni Fırat

İĞCİ BABA

«Sarı gülüm var benim
Garip gönlüm var benim»

İşte bu tren düdüğü balım
Işte bu nal sesleri duyulan
Karanlıklar acemi askerler gibi
Ve bir kamçı olmuş arabacının elinde
Milâtla atbaşı beraberdir zaman

Karanlıklar acemi askerler gibi
İstasyon yollarında sağ - salim
Bakma sen elimdeki üçüncü mevki biletine
Üçüncü mevkilere sığmaz vahşiliğim

Caddeler kalabalık mı; göremiyorum
Oysa insanları öylesine severdim
İğci Baba'nın ininde gözlerim mi ararsın
Arama, gözlerimi Âşık Veysel'e verdim

Göremem dağlardan inen rüzgâr mı kar mı
Caddelerden kervan kıran çakır yıldızlar gelir
«Böyle sevda düşman başına» dostlar
Allah etmesin insan delirir.

Benim kadar bilemezsin sevdayı dudu kuşum
Gecelerimi eritiyor hoyrat bir düşünce
Sana yüz bir gözlü sarayımı verdim haydi al
Al anahtarları önce

Bütün sevgilere başkaldırıyorum
Bilirsiniz, olmuyor insan sevince

Kâmil UĞURLU

HİKÂYE

KAÇAK

İsmail SARICA

Babamın tütünü inceden tüter.
Kardaşım ekmeği cümleye yeter.
- Kandıra Türküsü -

«Of derim ağacığım, canım çıkıyor ağacığım. Dermanım kesildi, canım ağacığım. Yalvarırım yeter artık, of derim, iki gözüm of derim!.»

Kaçağın geldiğini, acı acı bağırışını duyanlar, evin önünde toplanmışlardı. Birisi «yahu kimse yok mu evde, ayıran yok mu bunu?» dedi. «Yok bayırdaymış ötekiler, olsa ne olur».

«Aç mı kaldın ha? Senin babanın ambarı o itlerin tümünü dokuz yıl besler domuz!.» Yiyecek ekmek mi bulamadın ha?...» «Of derim canım ağacığım, ölüyorum, canım gidiyor.» Adamın, kızın yalvarmasına aldırış ettiği yoktu. Kız yalvardıkça daha tutkulanıyordu o : «Dünün dölüsün daha, aç mı kaldın babanın evinde ha!» Kızın saçlarını bir eline dolamış, tekme - tokat vuruyor, vuruyor, vuruyordu. Kaş göz demeden, gücü yettiğince, yumruğunu sıkabildiğince... Yolda da döğmüştü kızı, öfkesi kanmıyordu. Kız güçsüzdü, Güçlü kuvvetliydi ama güçsüzdü. Beş gündür heyecan içinde, uykusuz. Beş gündür ordan oraya kaçmak, yorgun...

Beş gün önce çalıştığı tarlaya gelmişti oğlan. Sözleri vardı o gün için. Tarlada tek başına idi. Anasını kandırmıştı... Beş gün, kimi olacakları sezmekten, kimi baş kaldırması düşünülmeyecek insanın suçluluğu ile, kara kara düşünmüştü. Kına geceleri başında mum yakılan gelinlerin imgesi yoktu artık usunda. Onlar, aradan beş gün geçmiş de olsa, yıllar öncesinin çocukluk acunun da yaşanmış anılardı. Biliyordu sonunun buraya varacağını : «Ne yaparlar bizi bulunca?» demişti oğlana. «Ne yapacaklar, uyuşamazlarsa ben tutuklu, sen de evine.» «Kaçmasaydık öyle olunca... Ama ben yüklenirim suçu, suç benim derim... Kaçmasaydık böyle olacaksa!» «Çıkar yol tek bunu bulmuştuk» dedi oğlan... Vermiyorlardı kızı. Kaç yıldır istiyor, vermiyorlardı. Başka çareleri yoktu. «Kaçanın peşinden gidilmez» di belki. Biraz acıma verirdi Tanrı içlerine.

Kasabada çok uğraştı oğlanın babası anlaşmak için «Para...» dedi. «Dilediğinizi söyleyin, para...» «Para mı?» demişti kızın ağabeyi. «Köpek herif senin parana dek düştük mü biz? Para... para kim sen kim. Sadaka istiyorsan vereyim, git de ayağına çorap al.» Etmedik koymamıştı o gün. Karakol kumandanına söylettirmişti. Yazıcı efendiye söylettirmişti. Tek yol artık anlaşmaktı. Genç yaşında oğlu, yıllarca dört duvar arasında tutsak olamazdı. Bu düşmanlık yapılamazdı. Tek yol anlaşmaktı, anlaşacaktı da. Fakat kızın tarafı : «Siz bizden kız alacak adam oldunuz mu? Denginize gidin paçalılar» diyordu.

Kız kuru döşemelerin üstüne yığılıp kalmıştı. Yüzü çürük çürük, şiş şişti. Ağzı burnu kan içindeydi. Dudaklarında bir kıpırtı «Sürüm sürüm sürün de gençliğinin hayırını görme... İt dölü dediğinin yüreğine çıkar mı senin yüreğin? O par-

maklıkların ardında şimdi. Tutuklu o. Senin yüzünden...» Çok yorgundu, çok uykusu vardı. Terliyordu. Korku, kuşku, kaygu, dayakla birlikte onlar da yok olmuştu. Uyku... Gözleri açılmıyordu. Karakol kumandanı «Yaşın tutmuyor kızım, seni ailene teslim edeceğiz. Babana, anana yalvar, bizim elimizden bir şey gelmiyor» diyordu. Deniz kıyısında nilüferler vardı. Martılar, deniz kuşları vardı; dalgalar vardı. Uyku... Balıkçı kulübesinde beş gece... Gece orman ve yosun kokuyordu. «Pişman mısın kaçtığımıza?» «Pişman değilim korkuyorum salt. Senin ne olacağını düşünüyorum» «Anlaşabilseler; ağabeyin yanaşmaz, katır inatlı.» Kasaba... Dik dik bakan insanlar. Açlık, içi bayılıyordu. Uyku... «Beni beklersin, hep beklersin uyuşamazlarsa.» «Kesseler ele varmam, asar kendimi ün olurum illere.» «Hep bekle beni» «Hep beklerim.» Buğday tarlaları başak başaktı. Oğlan önde o arkada, oğlanın avucunda bileği. «Gayret, gayret, tepeyi aşınca deniz görünür.» Her yanı sızlıyordu. Kırılmış gibiydi tüm kemikleri. Bir gelinin başında mumlar yakılıyordu. Kızlar bir türkü tutturmuştu :

Çam başına çıra koydum yanmadı
Eloğluna gönül verdim almadı.

Bir gelin ağlıyordu, anası için babası için kardeşi, soyu için. Türkülerle ağlıyordu. Gelinle çok kadınlar kızlar da yaş döküyordu. Belki gelin için, nedensiz bir ağlayış ama. Belki kendileri için, kurtulmak için... Oğlan donuk donuk bakıyordu. İki yanında jandarmalar, gidiyordu. Ağabeyi «düş önüme domuz!» diyordu. Oğlan donuk donuk bakıyordu. Taze bir ağaç filizini ayaklarına ayaklarına doluyordu ağabeyi, Acıyordu, başı ağrıyordu, terliyordu. Uyku... «Hep bekle beni» diyordu oğlan «Ömrünce bekle beni.» «Beklerim seni... Türkü yaksınlar, kaçan kız, kız olmaz desinler... Kendimi asar dillere düşerim, beklerim gene seni...»

HOYRATLAR

Yara sızlar, yara sızlar
Ok değmiş yara sızlar
Yaralının halinden
Ne bilsin yarasızlar

Yandı canım, yandı canım
Tutuştu, yandı canım
Desem el beni kınar
Demesem yandı canım.

Sen beni, sen beni
Yine tuttu sem beni
Derd için mi yarattın
Yaradan'ım sen beni

Yara benden, yara benden
Deyin ki yara, benden :
Ne biter, ne tükenir
Ok senden, yara benden.

Sağ olmaz, sağ olmaz
Hasta adam sağ olmaz
Bendeki yar yarası
Ölenedek sağalmaz.

HARPUT'UN MEŞHUR İLİM ADAMLARI

(Geçen sayıdan devam)

Fikret MEMİŞOĞLU

Tosun paşazâde Tevfik Bey :

Maraş mutasarrıfı Tosun paşanın oğlu ve sadrazam Mithat paşanın yeğeni olan M. Teyfik Bey, Abdulhamid zamanında vilâyet Maârif müdürlüklerinde unutulmaz kültürel hizmetlerle tanınmış, yokluklar içinde mektepler açmış, Kültürel müeseselerin islâhına çalışmış bir zât olarak, Türk meşhurları arasında anılmaktadır. 1860 yılında doğan Teyfik bey, Erzincan mutassarıfı iken 1908 de vefât etmişdir.

Yusuf Kâmil paşa :

O zaman Harput'un bir kazası olan, Arapkirin, Akkoyunlu hanedanından Gökbeyi sülâlesine mensup Yusuf Kâmil Paşa, «Meclis-ı vâlâ» reisi olduktan sonra, 1863 yılında 55 yaşında iken sadrâzam tâyin ediliyor.

Memuriyet hayâtının ilk devresini Mısırda geçiren, Yusuf Kâmil Paşa İstanbul'a gelip, Abdulmecid tarafından «Mirmiran = Beylerbeyi» rütbesi aldıktan sonra, Mısıra dönerek, Zeynep Hanımla evlenmiştir.

Gerek kendisi, gerekse hanımı, çok zengin ve çok cömert oldukları için, Üsküdar da Zeynep Kâmil Hastahanesini ve Bâyezitta Zeynep Hatun Sarayını yaptırdıkları gibi, Harput'taki Yusuf Kâmil Paşa Medresesi de, bu zâtın emir ve himmetiyle yapılmıştır. Bu eserler, onların hayrâtıdır. Arapça, Farsca ve Fransızca bilen Kâmil Paşa, Fransız Fenelonun meşhur «Télémaque» adlı eserini de türkçeye ilk tercüme eden yazardır.

İbnülemin M. K. İnal tarafından biyoğrafisi yazıldığı gibi, şiirleri ve yazıları da «Eser-i Kâmil Paşa» adıyla yayınlanmışdır. 1808 de Arapkirde doğan Kâmil Paşa, 1876 da İstanbulda ölmüşdür.

Dr. Abdullah Cevdet :

1869 da Arapkirde doğan, Harput'da rüşdiye, İstanbulda i'dâdi tahsilini yapan Abdullah Cevdet, Askeri Tıbbiyeden, hekim yüzbaşı olarak orduya girmiş, İttihat ve Terakki Cemiyetinin kuruluşunda bulunduğu için, Trablusa sürülmüş, orda 1,5 sene kaldıkdan sonra, Avrupaya kaçmıştır.

Cenevrede arkadaşlarıyla çıkardığı «Osmanlı» adlı gazetede saltanat aleyhine ve Hürriyet lehine yazılar yazdığı için, Viyana Elçiliği Hekimliğinden de azledilip Kalebentliğe mahkûm olmuşdur. Cenevreye dönen Abdullah Cevdet, çıkardığı «İçtihat» mecmuasını, gittiği Mısırda da basmağa ve yaymağa devam etmişdir.

Meşrutiyetin ilânından sora İstanbula gelen Abdullah Cevdet Ölünceye kadar, İçtihat Mecmuasını çıkarmağa muvaffak olmuş, Türk kültürüne bir çok tercüme eserleri kazandırarak, büyük hizmetler etmiştir. Doğu ve Batı edebiyatlarına ve tıbba ait tercüme ve teliflerinin yekûnu 66 dır.

Bilgili, hür düşünceli ve heyecanlı bir âlim ve şâir olmasına rağmen reybi ve kararsız olduğundan, dinsiz tanınmış ve DOZY'nin İslâmiyet Târihi» adlı eserini tercüme ettiği için de bir hayli düşman kazanmışdır.

Gençken coşkun bir dindar olan Abdullah Cevdet, aşk ve iymanla yazdığı «naât» lardaki, heyecânini sonraları kaybetmişdir, deniliyor.

Gerçekden sonraları yazdığı şiirler, şekil ve fikir bakımından daha kuvvetli ise de, Lirizm bakımından ilk şiirleri kadar coşkun değildir.. Uzun bir nâtından bir kıt'asını alıyoruz :

Neyyir-i nevvâr-ı sensin arş-ı islâmiyyetin
Evc-i ulviyyettedir evreng-i fazl ü rif'atin
Bizlere ihsânısın biyşüphe dest-i kudretin
İllet-i gâiyyesi zâtındır ancak hilkatin
Müstehiyl-i arzdır ulviyyet-i mâhiyyetin
Yâresûlallâh! yokdur gâye-î ulviyyetin.

Vefâtında, Kütüphânesinin Elâzığ Belediyesine devrini vasiyet ettiği halde, ne yazık ki bu vasiyeti, taraflarca yerine getirilmemiş, ilk feyz aldığı Harput'a karşı, mânevi bağlılığının bu vesileyle ebedileşmesi sağlanamamışdır.

Lütfi Fikri :

Harput'un kazalarından Çemişgezek eşrafından olan ve Hozat'ın bir mahallesine adı verilen, Vâli Fikri Paşanın oğludur. İstanbul'da Mülkiye Mektebini, Paris'de Hukuk Fakültesini bitiren Lütfi Fikri; 1895 de Meşrutiyet için uğraşmasından dolayı, 14 ay hapse mahkum olmuş, bazı memuriyetlerde bulunduktan sora Avrupa'ya kaçmışdır. Oradan da Mısır'a giden Lütfi Fikri, bir müddet avukatlık yapmak, edebî ve siyasî yazılar yazmakla meşgul olmuş, 1908 inkılâbından sonra, İstanbul'a dönmüştür. O zamanki Meb'usan Meclisine, Dersim meb'usu olarak girmiş, İttihat ve Terekkiye karşı, vukuflu tenkitleriyle şöhret kazanmış, nutuk ve konferanslarıyla da büyük heyecan yaratmışdır. Son manzumelerinden, örnek olarak, bir kıt'asını alıyoruz :

Gelecek Nesle

Kaplar ekvânı, bir ağuş-ı muazzam oldum
Ekdim âlemlere eşvaak, husûmet biçerek,
Sunulur ruhunuz Kevser-i irfan-ı vefâ
Geçtiğim vâdi-i küfranda susuzluk içerek.

1910 da (Mutedil Hürriyetperver) adlı bir parti ve (Tanzimat) adlı siyasî bir gazete çıkaran Lütfi Fikri, Avrupavarî particiliğin ve siyasî tenkidin, ideal örneği sayılır. Basılmış bir çok eseri vardır.

Türk Ansiklopedisi, onu dürüst mizaçlı, geniş bilgili ve çok çalışkan bir insan olarak yâdeder. 1872 yılında doğmuş 1934 yılında vefat etmişdir. Siyasî Tarihimizin en cesur ve en bilgili müçtehit ve mücâhidi olarak anılmaktadır.

Dr. Hamdi Suad Aknar :

1873 de Harputta doğup, Askeri Rüştiyesinden mezun olduktan sora, Kuleli İydâdisinde okuyan Hamdi Suad, Askeri Tıbbiyeden doktor yüzbaşı olarak orduya katılmış, sonra Almanya'ya gönderilerek, bir çok meşhur ilim adamlarının yanında çalışmıştır.

4 yıl sonra Türkiye'ye dönerek Gülhane Hastahanesinde Patalojik anatomi öğretmenliğine tâyin ediliyor. 1906 da Sivil Tıbbiyede Marazî Teşrih Öğretmenliğine çağrıldığını, 1907 de Tıp Fakültesi Marazî Teşrih profosörlüğüne tâyin edildiğini görüyoruz. Gurebâ Hastahanesinde kurduğu «Teşrih Lâboratuvarı» ve (Teşrih-i Marazî-i umûm-i) (Feth-i Meyt) adlı kitapları en büyük eserleridir.

(Kızılay Kanser Labratuvarı) nı ve (Kanserle Mücadele Cemiyeti)ni de kuran odur. Milletlerarası birçok Tıp Kongrelerine katılan Suad Hoca 1930 da Bakûda ve 1933 de Madrit'te toplanan kongrelere de katılmışdır.

«Hücreler», «urların tekevvünü» ve «deri patalojisi» gibi mevzulara ait buluşları olan, Profösör H. S. Aknar'ın, Avrupa'daki bir çok klâsik eserlere ve Amerika Tıp Lügatine, bu sebeple adı geçmiştir. Buluşlarından birinin adı (Hamdi Mahlûlü) diye Tıp edebiyatında anılmaktadır. 1936 yılında İstanbulda ölmüştür. Edirnekapı Şehitliğinde medfun bulunuyor.

HARPUT'UN ASKER EVLÂTLARI :

Harput ve Elâzığ'ın yüksek okula, öğrenci göndermekde birinci olduğu, 942 yılı İkinci Üniversite Haftasının, Elâzığ'da kutlanmasıyla anlaşıldığı gibi; Orduya en çok subay ve general yetiştiren bir yer olduğu da, yine Harbiye ve Milli Savunma kayıtlarıyla sâbit bulunmaktadır. Bu kumandanları, biyografileriyle değil, yalnız adlarıyla da anmağa sütûnumuz yetmiyeceğinden, hepsi yerine, biri ölen biri yaşıyan, iki zâtı, anmakla yetineceğiz : Gnl. Yakup Şevki ve Alb. Celâl Dora..

Yakup Şevki Paşa :

Diğer sayılarda, hayatı hakkında bilgi verilen, Orgeneral Yakup Şevki için, söylenen sözleri tekrar edeceğiz. ancak..

Mareşal Fevzi Çakmak :

9. cu Ordu kumandanı Yakup Şevki Paşanın azliyle İstanbul'a celbi için, general Miln aylarca uğraşmışdı. Mütâreke mucibince, cenûbî Kafkasya, ve Ermenistanı tahliye ederken, Yakup Şevki Paşa, bütün silâh mühimmât, teçhizât, erzâk ve eczây-ı tıbbiyenin hudûdumuz içerisine nakil ve ithârına çok ehemmiyet vermiş, ve bu suretle İstiklâl Savaşında, bunlardan pek büyük istifadeler temin edilmişdi. Bundan başka Yakup Şevki Paşa, Ermenistan ile hudûdumuz arasında (Cenûb-i garbî Kafkas Hukûmeti) nâmiyla bir İslâm Hukûmeti vucüde gelmesine çalışmış ve Trabzon - Samsun sahillerinde, Pontus çetelerinin yerleşmelerine ve cenûba sarkmalarına karşı, muavazzaf ve yerli kuvvetlerle mukâvemet tertibâtı almış, ve düşmanlarımızın kolay muvaffakiyet ümitlerini kırmışdı.

Mütâreke mucibince, ordunun barışa dönmesi ve seferber ordu karargâhının lağvı icabettiğinden, 9. cu ordu da lâğvedilmiş, ordusunu teçhizâtiyle terhis ve askerin müdafaaya çağrılacağını telkin eden, Yakup Şevki Paşa, İstanbul'a gelince, hastâneye yatmış ve tedâvisine başlanmışdı. İyi olduktan sora, işgal kuvvetleri kumandanı, verdiği sözde durmıyarak, bu kahraman askeri Maltaya sürdü.

Karadeniz sahilinde bir Pontus Hükümeti kurmak için, işgal kuvvetleri ve Yunanlılar, esaslı tertibat almışlardı. Bu vaziyet karşısında Yakup Şevki Paşanın Yetiştirdiği kuvvetler, mukâbeleye başlamış ve Türk Köyleri de müdâfaa tertibatı almışlardır... demektedir.

Kemâlettin Sâmi paşa

(Zaferi müteâkip verilen tenkil emrine karşı, «ben Yakup Şevki Paşanın emrindeydim, onun benim üzerimde mânevî bir nüfûzu vardır, Ben, onun kumandasında, onun arzû ve emrine muhâlif olarak hiç bir harekette bulunamam» diye yukardan verilen emre muhâlefet ettim. Zira o zafer kazanmayı sever, fakat intikam almayı sevmezdi). diyor.

Ahmed Emin Yalman

(General Yakup Şevki'yi evvelâ Galiçya Cephesinde tanıdım. Bir gazeteciyi kabul

edemiyeceğini, fakat bir vatandaşı misâfir sıfatıyla kabul edeceğini bildirdi. Görüştük: Bir de baktım ki kumandan çok sâde, çok mütevâzi, çok candan bir adam... İnsana, efsânelerde yaşıyan fedâkâr, feragâtli, kahramanları hatırlatacak bir hali var. Fakat kendisinden bahsedilmesine, vazife diye yaptığı işlerin, bir tefâhür gibi ortaya konulmasına, hiç tahammülü yok...

Malta'da, çoğumuz dertli gibi dolaşıyorduk. Yakup Şevki, hiç bir zaman halinden şikâyet etmedi, ve hiç bir dakikasını boş geçirmedi.

Malta'dan kurtulduktan sonra, Yakup Şevki Paşayı, İkinci Ordu Kumandanı olarak Bolvadinde, Vazife başında görmek mümkün oldu. Vazife başında sıkı disiplin, yemek zamanında teklifsiz bir arkadaş... Konuşurken, lâkırdıya, ecnebi kelimeler karıştıranlardan, para cezâsı aldırıyor, bu sebeple herkes sözüne dikkat ediyor. Buna rağmen ağızdan kaçan bir ecnebi kelime, zevkli münâkaşalara yol açıyordu). der.

Em. Albay İshak Subaşı

İstiğna ve ferâgat kalesine sırtını dayıyarak, zamanın ve hayâtın bütün ihtirâslarına kayıtsızca bakmış ve hiç birine tenezzül etmemişdir.

Yaşadığı müddetçe kendisinden bahsedilmesini arzu etmemiş, bundan ezâ duymuşdur. Gizli kalan hayâtı açıklanınca, bütün Türk Milletine, bilhassa Türk Gençliğine fazilet ve gayret yolunda, örnek bir insan olarak onu göstermek gerekir) diyerek, on'u anar.

Yakup Şevki Paşanın, tarihi çok kıymetli eserleri de vardır.

Vefâtından sonra hakkında yazılan bir kıt'ayı alarak onu minnetle anarız:

Yok hammiyette, fazilette denir bir fevki,
Hep ferâgatle cesâretmiş onun zevki.
Ömrü; milletle vatan uğruna, Hak lutfu bilip,
Yaşamış, ölmüş o iymân ile, Yâkup Şevki.

Em. Albay Celâl Dora :

Yemen şehîdi yüzbaşı Tahir efendinin oğlu olan, Celâl Dora, Elâzığ Askeri Rüştiyesini bitirdikten sonra İstanbulda Kuleli İdâdisinden mezun olarak, Harbiyeye girmiş, subay çıkarak muhtelif vazifelerde bulunmuştur. Kore'ye gönderilen 241. Piyâde Alayına Kumandan tayin edilip, Korede (Kunuri savaşı)nda, Komünist çemberini yaran, 20. ci asrın son kahramanlarından biridir.

Kahramanlığını; Türk Basını, ve şâirler övdüğü gibi, Genel Kumandan, orgeneral Ridgway'e vekâlet eden general Whitfield- Shepard madalyanın berâtını okuyarak: (Birleşmiş milletler ordusuna) bir çok zaferler, ve Türk ordusuna şan ve şerefler kazandıran, siz kahraman Albayı tebrik eder ve sizin göğsünüze bu madalyayı takmak bahtiyarlığının, bana nasip oluşundan sevinç duyarım) diyerek, Silver - Star (gümüş yıldız) madalyasını takmışdır.

Okunan Berâtın Türkçesi Şöyle:

Amerikan Birleşmiş Devletler Cumhur Başkanı, Kongrenin 9/Temmuz/1918 tarihinde kabul ettiği, kanunun vermiş olduğu selâhiyete istinâden, Türk Ordusundan: Albay Celâl Dora'yı, göstermiş olduğu kahramanlığa mukabil, silver - star madalyasıyla taltif etmişdir.

Türk Ordusu Silâhlı Kuvvetleri 241. ci piyâde Alay Kumandanı Alb. Celâl Dora, Ko-

rede Suvan civarında yapılan 26 Ocak'dan 6 Şubat 1951 tarihine kadar devâm eden, harekâtta gösterdiği kahramanlıkla temâyüz etmişdir.

Alb. Celâl Dora'nın, alayına, sayıca üstün ve inatçı bir düşmanla, şiddetli bir şekilde muhârebeye giriştiği, 156 râkımlı tepedeki müteaddit düşman istinat yuvalarına taarruz ve bunları almak görevi verilmişdir.

Albay Celâl Dora, taktik harekâtı, sevk ve idâre etmek için, müteaddit defalar, kendisini düşmanın öldürücü ateşlerine mâruz bırakarak, birliğinin, en ileri unsurları ile birlikde bulunmuştur. Muhârebenin kritik safhaları esnâsında, kendisinin buradaki mevcudiyeti, kıtalar üzerinde kuvvet ve istikrâr yaratan bir tesir meydana getirmiş ve onlara her ne pahasına olursa olsun düşmanı yok etmeyi ilhâm etmişdir.

Albay Celâl Dora tarafından gösterilen bu harikûlâde kumandanlık, ateş altında pervâsızlık ve kendisini vazifeye hasretmesi, alayının muvaffakiyetli icrââtına geniş ölçüde hizmet etmiş, ve kendisi ile Türk Ordusuna büyük şeref kazandırmıştır.)

Madalya takıldıktan sora, Amerikan İrtibat Heyeti Başkanı, Alb. Farnsfort, kahraman albayın ellerini tekrar tekrar sıkarken:

(Seni çok tebrik ederim, Türk Ordusunun kahraman albayı Dora! size bu madalya azdır). ....

Diyerek, ayrıca onu harâretle tebrik etmek, lûzumunu göstermiştir.

(Kore savaşında Türkler) adlı, 502 sayıfalık bir kitap neşreden Dora'ya, hemşehrilerinin duygularını belirten 2,3 kıt'a alarak, yazımıza son veriyoruz!

«Kore Destanı» ndan

Dikildi göğsüne Kore nişanı,
Gâzilik rütbesin takdı Mehmetcik,
Aslan Celâl Dora bastı düşmanı,
Sel gibi kızıl kan dökdü Mehmetcik.

Bir gece gizlice ordu sarıldı,
Şafakla beraber çember yarıldı.
Kâfire imtihan dersi verildi,
Süngüyle safları sökdü Mehmetcik.

Vahap GÜRAY

Bu Gelen Kim?

Okyanuslarda kopan fırtınalardan onu sor,
Yıldırımlarla, bulutlarla koşan bir boradır.
Şimdi Türkün gücü, kalkan kılıç olmuş geliyor,
Bu gelen, ismine ibretle kulak ver, Dora'dır.

Bu gelen, yolcu değil, memleketin göz bebeği;
Bu gelen, Türkün açık alnı, bükülmez bileği.

Fikret MEMİŞOĞLU

YORGUN GELİŞ

Erdal CEYHAN

— A —

Sabah akşam kapından geçer yolum
sabah akşam Mezireye inerim
susamışım testimizi kırmışlar
arkamızdan neler söylemişler
susmuşum çobanın kızı ağlamış
ben böyle Mezireye giderim
böyle akşam böyle sabah görmedim.

— B —

Sorularla bakarlar yüzümüze, ya arkadan
olaki gizli gizli gülerler
mavi giysilerimi çalılar yırtar
çocuklar oyunlarına çağırmazlar
düdük sesleri saat beş sularında
fabrikadan Nüket kız gelir
ellerinde eldiven yüzünde gülücük

— C —

Ben kentten kaçsaydım adamlar susarlardı
yeşermezmiş ağaçlar şimdicik
boşunaymış penceremde beklemem
yeni sesler gelirmiş tepelerden
o zaman büyürmüş çocuklar
yazık olurmuş incecik kıza
yanık yanık ben görmeden ağlarmış.

— D —

Tutkularımız Ademden beri bu toprak bu taş
düşmanlar bile birbirini tanımazmış
nerde Nüketin evine bakmak o zaman
taş üstünde taş kalmazmış
ben şimdi istediğim gibi seviyorum
çocuklara eğilimli umutlarını
tıpış tıpış gidişini tren seslerine
uzak yerlere bükülmüş boynundan.

— E —

Sonu gelmeyecek umutların renklerine
aldanmışım
sanırdım bir gün gelip geçecek
pencereme bakarken takılacak
yorgun bakışlarını tutacağım
tutup aynalara yapıştıracağım
nerde... Nüket yorgun, Nüket çileli
gene pencereme hiç aldırmayacak.

BABA ÖĞÜDÜ

Yine eskilerin anlattığı bir fıkradır bu. Bir velinin oğluna son öğüdü..

Mum dibine ışık vermez derler. Çevresine ışık saçan bir velî, her halde kendi kendine dünyayı dinlesin anlasın diye, oğlunu terbiyede pek kayıtsızmış.

Delikanlılık çağına gelen evlât, dizgin istiyen at gibi, kulağı babasının dudağında, fakat ne kendi bir şey sorabiliyor, ne de o birşey söylüyor. Aralarında sevgi ve duyguyla yuğrulan bir saygının olduğu da sezilmiyor değil..

Bu büyük velî, bir gün yatağa düşer. Günden güne eriyor. Ondan feyiz alanlar, kaygu ve korku içinde hep. Oğlu da hizmetinde kusur etmez. Hastasının soluk dudaklarından, kendisi için bir şeyler dinlemek arzusuyla dolu. Fakat gülümsemesi eksilmiyen bu soluk dudaklar, ona hiç bir şey fısıldamıyor.

Oğlundan bir bardak su istiyen baba;

— Son menzil yaklaştı, gel otur biraz konuşalım oğul!

Diyerek, onu başucuna çağırır. Kapalı kutu açılacakmış gibi dikkat kesilen delikanlının kulağı babasında :

— Sana pek bir şey bırakamadım evlâdım! En büyük mirasım, bu vasiyetim olacak sana.. Çünkü benden sonra bu ocağı sen tüttüreceksin. Kim ne derse desin, arzularına dizgin vurma! Gençsin, dinçsin, istediğini yap. Başına sıçrıyacak kan, gezdirip tozduracak seni.. Yalnız kumarı, başkumarbazla oyna!.. İçkiyi şafak vakti iç!. Hovardalığa da o mahmurluk içinde git!.. Seher vakti, sihir vaktidir çünkü.. Dediklerimi böylece yaptıktan sonra, her köyde bir ev yapmağa bak!..

İşte sana son öğütlerim bunlardır. Allah yardımcın olsun artık..

Herkese, doğru yol gösteren, oğluna böyle mi yol gösterecekti. Babasının son sözlerini dinliyen delikanlı, şaşkınlık içinde.. Dalar düşünür, düşünür dalar.

Herkesin önünde diz çöktüğü ihtiyar babasını, sorup yormaya cür'et edemez. Yaşıyla başıyla çekişe dursun o; büyük hasta da, bir gün ansızın sönüverir. Ardında baş döndürücü derin bir boşluk bırakarak.. Ahbâbı, evlâdı içine çeken bir boşluk bu.

Zaman denilen kalın perde yavaş yavaş bu boşluğu da örter. Eskisi gibi eve uğrayan yok. Delikanlı akranlarıyla gezip, tozmada.. Başına sıçrıyan kan, hayâtı ona, toz penbe gösteriyor. Varlıkları da az değil. Fakat babasının son öğüdü kulaklarında küpe sanki.. İçinde gizli bir sızı var amma, bu öğütleri yerine getirmek, onun için pek tatlı bir şey olmalı..

Gider, önce kumar oynıyanları seyreder, oyuncuların heyecanları onu da sarar. Kendisi de oyun oynamaya karar verir. Fakat başkumarbazla oynıyacak. En çok heyecan da ozaman duyulur herhalde..

Sorar arar, başkumarbazı hapishanede bulur. Babasının vasiyetini yerine getireceği için, ricâsına izin verirler. Büyük ölünün saygısı, itiraza yer bırakmaz. Hapishane burası, zor var, zar yok amma, karşıdaki başkumarbaz değil mi? Hemen çâresini bulur; Tahta üzerinde bit yarıştıralım diye.. elini yakasına attığı gibi, iki bit tutması bir olur: Bu, senin; bu benim, diyerek, tahtanın üzerine salıverir. Ömründe bit, pire görmiyen delikanlı da tüyler ürperten bir tiksinti!. Sabredemez, öğüt, eğit dinlemeksizin cebinde nesi varsa, çıkarıp: «Ben utuzdum, bunların hep-

si senin hakkın» der ve kalkar gider.

Başkumarbaz böyle olduktan sonra, diğerleri kimbilir nasıl?! Bu baba öğüdünü yerine getirmek, imkânı yok, onun kârı değil!

Bâri, ikincisini yerine getireyim diyen delikanlı, bir gece, sabahın seher vaktini bekler. Seher vaktı, sihir vaktıydı ya.. ona da öyle geliyordu..

Tabiatı, insana en çok sevdiren bu anda, her şey, buğu ve büyü içindedir. Yalnız kumarın kötülüğü değil, kumarın itiliği de, bu ferahlık içinde eriyip gidecek belli.. İçkinin öğrenilecek bir töresi yok. Sabahcı mevhanelerinden birine gitmek, su gibi içki içmekden ibaret..

Şu «gülan ayı» nın serin karanlığında kalkan delikanlı, yüzünü yıkar yıkamaz, kaldırımlarla arkadaşlık eder. Mevhaneden sonra da hovardalığa gitmek, hazzın en tuzlusu olmalı?!

Kendini zorluyarak girdiği dumanlı mevhânede, önüne sürülen kadehi dikince, icine bir ateş yayılır, mezevle ağız değiştirip, belki sarar dive, bir kadeh daha kaldırır. Genç arkadaşlarından duyduğu bir söz bu :

Biri yarar, ikisi sarar, üçü karar, dördü zarar!

Birinci kadehin yarayıp yaramadığını bilmiyor amma, ikinci kadehin saracağına gûmânı var. Bu gümanla üçüncü kadehi de dikerek, karar eder ve kalkıp gider. Başında hafif bir dönme, midesinde sürekli kaynama var...

Böylece yola koyulan delikanlı, eğri büğrü yollardan, külhanbeylerinin gittikleri yere yönelir. Gittikçe başı ağırlaşmakda, ayakları dolaşmakta.. Yürüdükçe de midesi kabarıyor. Şakır şakır akan bir çeşme başından geçerken, suyun temizliği tepki yapmış olacak ki, gasyan eder. Utanıp, etrafına bakınır, tanyeri henüz ağarmakta, gelen giden yok. Evler bile uykuda sanki.

Nihâyet kenar yosmalarının toplandığı evin yarı aralık kapısından içeri girmek ister. Müşteri olduğunu anlayınca içeri alırlar. Ne görsün, hiç görmediği bir şey. Açık saçık bir manzara!! Uyanık olanların gözleri çapaklı, yüzleri uğursuz hep!. Lâubâli konuşmalar, densizce söz atmalar!.. Kadın denilen yaratığın, soyunuk hâli, ne kadar somurtkanmış meğer. Delikanlıyı geriye iten, bir tepki var içinde. Eline değil, elbisesine bile dokunulmasına râzı değil.. Yolunu kesmesinler diye, kapıcıya bol bahşiş vererek, girdiği yerden çıkar, yeni bir hayâta kavuşmuş gibi, derin bir nefes alarak, yürür. Gökte tüllenen bulutlar, yüzünü okşuyan serin bir rüzgâr, ve dalgalanan yanık bir ezan sesi.. Baba öğüdü tuttuğu halde, yaptıklarına tövbe etmek arzusu var içinde.

Pınar başına gelenler gibi, o da abdest alarak, câmiye koşanların arasına karışır. Bu büyük kubbenin altında huşû ile diz çökerken, , bu vasiyetler, sitem olmasın diye, yaptıklarına tövbe eder. Cemâatle namaz kılıp, cemâatle dışarı çıkarken, koluna dokunan birisinin kendisine gülümsediğini farkeder. Babasının dostlarından birisi bu. Hoş beş ettikden sonra, içinde sır diye sakladığı ne varsa hepsini açıklamak kavgusunda şimdi. Hele, babasının son öğüdü, her köyde bir ev yapmak vasiyeti.. Doluya koyar almaz, boşa kovar dolmaz. Hepsini bir bir anlatarak içini döker.

Onu şefkatle dinliyen baba dostu;

— Rahmetli babanın sana hiç bir sitemi yok, ilk yaptıkların, nehîlerdi, yapmaman gereken işler.. Son yapacağın emirdir. Yapman gereken iş. İlk yaptıklarını vapamazsın artık. Son yapacağını, yapmalasın, yapacaksın.

Her köyde bir ev yapmak, her yerde bir dost edinmektir. Kötü günün düşmanı, iyi dosttur. Rahmetliden sonra, tek ve gerçek dostumuz sen olacaksın. Dost olmak ta, dost edinmekle mümkündür. Onun vaktığı ocak, böylece tütürülür ancak. Ne güzel, ne doğru söz su :

Dost bîpervâ, felek bîrahm, devran bîsükûn
Dert çok, hemdert yok, düşman kavî, tâli'zebûn

(Geçen sayıdan devam)

Hocanın yazmak istediği bir şarkıyı, beraber tamamladık.

— Şarkı —

Sanki bir dalda açılmış iki güldür yanağın
Sanki bir goncadır ahbaba kapanmış dudağın
Bir saadettir açıp göğsünü görmek, güzelim,
Gel dirîğ etme, geçer sonra bu turfanda çağın

Harput'un gizli güzellikleri çehrende güler
Gel biraz bezme ki gülsün yüzümüz ey gül-i ter
Gülelim eğlenelim, biz bize şeb-tâ beseher
Toy, döğün şenliği saçsın açılıp tel duvağın

Bir muhammes parçası

Biribirine bağlıdır Türk milleti
Müstakil ve hür yaşamak niyeti
Kahramanlık Türklerin öz âdeti
Türke dâim hak verir her nusratı

Bir kış gecesi

Kış gecesi ihtiyara bir çile
Beklerim gelmez sabah vakti gele
Ay da yok ki perde-i leyli dele
Öt horoz öt, tez sabâhı müjdele
Çal saat çal tez sabâhı müjdele

Şairin notu : Harput'dan 1316 da ayrıldım. 1336 da geldim. Tamamı 20 senelik bir hasretten sonra, memleketime döndüğüm zaman, Harput'ı harâbezâre dönmüş buldum.

Bu teessürle aşağıdaki manzumeyi yazdım.

— Harput —

Kayalar şahikasında kurulmuş
Kal'e diye ona bir ad konulmuş
Geceler Taşbaşında kandil asa
Gören sanır semada bir Süreyya
Severim yurdumu, Harput güzeldi
Onu sevmek en tatlı bir emeldi

Vatandır bu aşkına hiç doyulmaz
Ana sevgisidir haddi bulunmaz

Mubarektir bu toprak, doğduğum yer
Hem babam, hem anamı gömdüğüm yer

Yaşadıkça üzerinde gezerim
Ölürsem hâk-ı pâkinde mezarım

Kayalar üstünde şahin yuvası
Asırlarca anılmış evliyası

Bir zamanlar adın (Hısn-ı Zıyad) mış
Şehinşahlar yurdu, eski bir admış

Daha eski adın (Karkatıya) dır
Bu adın bir tarihi hâtıradır.

İmadettin Bekir kurmuş hükûmet
Yaşamış Artukîler pür saadet (1)

«Belek Gazi» değer her iftihara
Ün salmıştı o er cümle diyara (2)

«Çubuk» emsali yok Türk pehlivanı
Büyük bir nam ile tuttu cihanı (3)

Sanki tan yıldızı Türkmen güzeli
Alâeddin kızı Sultan güzeli (4)

Visal Ümmüdiyle kanlar döküldü
Nice yiğitlerin beli büküldü

Bu tarihe geçmiş bir hakikattır
Büyük destanları bir sergüzeşttir

Ozan'ın aşka dair macerası
Gelin'i peri çalınca, kocası

Kayalar üstünde gezmiş, giderek
Nice yıl ağlamış, feryad ederek

Ozan gölü denen «Buzluk» taşında
Kaybolmuş, tek görünmüş göz yaşında

Maceralı o yer buzluk taşıdır
Sızıp donan su değil, göz yaşıdır

Ahalinin dilinde bir masal bu
Hakikatde, fakat aşka misal bu

Göçmüş nice böyle mihnetzedeler
Hak-erenler, âşık, erler, dedeler

Bu toprakda bin bir âlim yetişmiş
Bin bir şâir bülbül gibi ötüşmüş

Bu diyara Huda vermiş letafet
Havasıyla suyu başka zifayet

Eski seyranının yokdur misali
Gören şimdi hayrettedir bu hali

Dağın, taşın; bahçeyle bağ doluydu
Halkın yolu, zevk ü safa yoluydu

Fetih-Ahmed'deki coşkun şelâle
Cuşiş verir, gelip aklü hayâle

İş açan şu yeşil bağlar, ovalar
Gönül çeken şu yurtlar, şu obalar

Oldu bana uzun yıllar hâtıra
Yüreğimde hepsi ayrı bir yara

Zaman zaman gözümde yad olurdu
Gönülde derd, dilde feryad olurdu

Nasip oldu kavuşmamız nihayet
Fakat bilmem nedendir bu nedamet

Görünce ağladım birden halini
Düşündükçe bugün istikbalini

Harâbezâr olan Harput'a ey can
Teessürle ağla ol mersiye-han

Ne bülbül var, ne gül var, ne çimen var
Baykuş konmuş gül yerinde diken var

Yerindedir gerçe «koca çınar'ı»
Neyleyim bülbülsüz, gülsüz baharı

Vatanım şimdi bu ıssız dağ olmuş
Tatlı demler gitmiş, başka çağ olmuş

Harap «Saray-Hatun» buna şahiddir
Her ne desem yalan değil variddir

Cemaatsiz kalmış bütün câmiler
Unutulmuş San'atkârlar, sâniler

İmadeddin hükümdarlık ederken
Acep nasıl mamur idin Harput sen,

Eserini baş kaldırıp arasa
Görür yuva kurmuş yer yer yarasa

Harab olmuş harab ender harab ah
Yeşil yurdum turab olmuş turab ah

Şaşıp kaldım nedir hali bu şehrin
Nedendir yurduma kahrı bu derhin

Bakarken korkar etrafa nazarlar
Güler dehşetle insana mezarlar

Serâpâ hak ile yeksan görülür
Bütün halkı, yazık biycan görülür

Güzeller meskeni Harput diyarı
Bugün bihande genci, ihtiyarı

Kadimen her güzellik keşf edilmiş
Siyah gözler için söz vasf edilmiş

Bugün hiçbir güzellikten eser yok
Tamamen mahv olup gitmiş haber yok

Güzel Harput'a çökmüş gam, kasavet
Bunu hem takip etmiş yüz sefalet

Perişan halini gördüm şaşırdım
Firaklandım gözümden yaş taşırdım

Çocukken gördüğüm zevk ü safadan
Eser yok, tek bahis, derd ü belâdan

Nice yıllar dolaştım şah ü hurrem
Çocuktum ben nedir bilmez idim gam

Senin ufkunda erdim fevz-i aşka
Safadan, bilmedim ben, var mı başka

Şebabet devrimi ettim tahattür
O günkü halim, aklımda tefekkür

Çeşitli hâtıratım var bu yerde
Durup seyr eylerim aklım eser de

Sükûn ile uzundur, hâtıratım
Geri gelmez Halil'im ol hayatım

Denî dünyâ vefasız hem cefakâr
Harab olmuş nice mâmureler var.

9 . Haziran . 1336 . Harput

Şairin notları :

1) Beni Artuklardan Sekman oğlu Kara Arslan oğlu İmameddin Abubekir'in (581) hicri yılında, (Harput Artukîleri) namında kurmuş olduğu Hükümet, 48 sene yani 680 tarihine kadar devam etmiş, 4 hükümdar gelmiştir.

Eyyubulerden Melik Muzaffer, bu hükümete nihayet vermiştir.

2) Harput, Palu, Dersim ve Çabakçur emiri, Artık oğlu Behram oğlu Nurüddele Gazi Belek, 518 de Membiçde şehit olmuş, Halep'e defnedilmiştir.

Selçukîler devrindeki Ehl-i Salip muharebelerinde pek çok şöhret kazanmış, meşhur bir Türk kahramanıdır.

3) Çubuk, Selçukilerden Harput Emiri olup, çok şöhretli bir pehlivandır.

4) Alâaddin : Maraş, Dülkadirriyye hükümdarlarındandır.

Kızı «Neslihan» meşhur güzellerden olup, Harput Kal'esinde oturur imiş. Şah İsmail Safavi, bu kızı almak istemiş, Alâaddin vermediği için, Harput'u zabt etmiştir.

5) Ozan gölü : Buzluğun eski adıdır. Şimdi, yine o civarda «Ozan gölü» mevkii vardır.

6) Hicri 551 tarihinde Harput'u ziyaret eden Arap şairlerinden Seyyah «İbn-i Üsame» gördüğü bir güzelden dolayı, Harput'a «kara gözlüler diyarı» diyerek, Harput hakkında uzun bir kaside yazmıştır.

Şairin bahsettiği kaside'nin elimize geçen kısmını manzum olarak, Türkçeye terceme ettik. Yeri geldiği için yazıyoruz :

— Harput Ufkunda Karalar —

Harput'un damları yer yer kara giymiş görünür
Bakma, köz tutmuş ateş, giydiği gam kisvesidir

Kara sevdâsıdır almış bizi içden, şaşma
Kara bahtın bize mat rengi de hak. cilvesidir.

Beyazıyla bezenir gerçe göz ammâ, iç açan
Kara bir göz bebeğinden sızan aşk işvesidir

Ağaran saçda güzellik mi kalır sevdâdan
Kara saçlarda yanan, halka, gönül neşvesidir

Hangi bir ilme yarar bir yazının hat arası
Tüm ilim, akda mürekkeple kalem şiyvesidir.

***

Bakmayın bir kara sevdadır uzakdan Harput
Fakat ak akça yakından, bir ateş zirvesidir

***

Daldık ey Fikret! (Üsâme) yle vatan bahçesine
Harput'un tattığımız bir karabağ meyvesidir.

Fikret MEMİŞOĞLU

Not : Geçen sayıdaki yazıda 27. sayfada 27. satırı teşkil eden mısra «Bir zaman sevmiş, sevilmiş çifte keyf icra edip» şeklinde olacaktı. Özür diler, düzeltiriz.

BİZE GELENLER

KİTAPLAR

Minareden Düşen Güvercin: Nedim Orta'nın hikâyeleri. On hikâyenin yeraldığı bu kitap 32 sayfa 1 lira. Kanaat Basımevi, 1964 - Uşak. İsteme adresi : Nedim Orta, Öğretmen - Uşak.

Sivas Sultanı Kadı Burhanettin: Vehbi Cem Aşkun'un yeni eseri. Büyük boy 44 sayfa 300 kuruş. Akdeniz Basımevi, 1964 - Eskişehir. İsteme adresi : Hatiboğlu Kitabevi, Köprübaşı, Erler Sok. No. 6 Eskişehir.
Kitapta Kadı Burhanettin'in hayatını ve hakkında yazılanları okuduktan sonra gazel ve rübailerinden de seçmeler görüyoruz. Bir şairimizin «Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz» mısraının çok önce Kadı Burhan tarafından;

Kim bilirler bir nefese baha nedir
Ol işler ortada kul bahanedir
Kişi öz eksiğini bilecüken
Dünyada onun işi şehânedir.

şeklinde söylenmiş olduğunu da hayranlıkla müşahade ediyoruz.

Yemenimde Hare Var: Kâmil Uğurlu'nun şiirleri. Yeni Fırat okuyucularının 12. sayıda çıkan «Saçların Üzerine Karalama» şiiriyle tanıdıkları şairin kitabı 58 sayfa 250 kuruş. Büyük Kervan Basımevi 1964 - İstanbul. İsteme adresi : Kâmil Uğurlu, Konya öğrenci yurdu, Aksaray - İstanbul.

DERGİLER

Türk Dili: Aylık Dil ve Edebiyat dergisi. Kavaklıdere, Dil Kurumu Durağı 221 - Ankara.

Özgür: Aylık Fikir ve Sanat dergisi - P.K. 13 Eskişehir.

Vatandaş: Günlük müstakil siyasî gazete - Paşa hanı altı 114 - Uşak.

Ön Yankı: Aylık Sanat ve Fikir dergisi. İslâm bey Cad. No. 7 - 9 Eyüp - İstanbul.

ÖTEKİ DERGİLER

Çağrı, Beşkaza, Ötüken, Tohum, Kavşak, Çatı, Elif, Çağdaş, Türk Folklor Araştırmaları, Elmacık Postası.